КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса, а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 141 (4466). ШИНАРДИ, 28 ноябрь, 1967 шу. Мах 2 кап.

ПЯТИЛЕТКА — ХАНАЛ ХЬАЛХА

РАЙОНИЙИ ГОРОДИЙИ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕШ

ЧIоагIагIа деташ гIоздаьнна болх беш ба укх деношка Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. Октябра сийна лаьца хинна къахьегама вахта сийленца чакх а яьккха, цар безам ба октябрьски яхье карагIдаьнна хIамаш карара ца далийта а уж кхы тIа дебаде а, юбилейни шера планови задани сийленца кхоачашъе.

Уж декхараш толаме кхоачашдара партийни организацей хьинар чIоагIагIа айде деза, коммунистий инициатива дегIаккхувла еза, партийни комитетий вахаре цар хьинарегIа дакъа лоацаргдола, парте никъ практически чакхбоахаргбола гIулакх де деза.

Цу гIулакха юкъе лоархIаме дакъа лаца дезаш я кхоана республике дIайолалуш йола районийи городийи партийни конференцеш. Цар балхо хьахьокхаргда хIанз коммунисташта, республика ерригача къахьегамхошта дагалаттараш. ХIанзара конференцеш юбилейни шу чакхдоалача хана гулъеш а отчетни хана партийни организацеша шоай дерригa гIулакхаш чакхдоахача ший влияни яь йола КПСС XXIII-ча съездал тIехьагIа эггара хьалха хулаш а я. Цу башхалоно ший белгало ергья конференцей ерригача лелама, хьахьокхаргда делегатий хьинар. Цар массе оагIорахьара дувцаргда боахами культуреи хьалъеча деш дола партийни кулгал оттадара, организационно-партийни идеологически балха боарам лакхбара хIанзалца даьр а дIахо де дезар а фуд.

Партийни конференцей декхар сенах латта аьлча, из латт, Iоаль опыт кIоаргга вIашагIтохарах, долаш долча кхоачамбоацараштa анализ ярах, уж дIадахара де дезараш белгалдарах. Хьадла, корта болаш, партийни организацешта хьалхашка латтача декхараштa дувзаденна хила деза деш дола къамаьлаш. Делегатий теркама юкъмоттиге хургда керттера дешаш — парте XXIII-ча съезда, КПСС ЦК сентябрьски, мартовски (1965 ш.), майски (1966 ш.) Пленумий решенеш кхоачашъяра, промышленни юртбоахамен производства планаш кхоачашъяра даьр а деш дар а фуд. Конференцешка юххьанцара итогаш е еза экономически реформаи пхе дийнахьа болх беча кIирага дайнначеи хьалашка баьча балха, белгалъе еза республика дукхагIа йола предприятеш, болх лерттIа вIаштIехьа а баьккха, боахам лелабара кердача система тIа йоахилга Iалашдергдолаш йола мероприятеш.

Партийни организацеша беркате болх бу паччахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачашде къахьегамхой оарцагIбахара. Соахкара боарам 12 процент лакх а беш, цхьайтта бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй промышленноста болхлоша. Дика хьувкъам хьал а кхеб, чуйцаб ялат даккхареи паччахьалкхенга дохкареи заданеш тIехкхоачашъяьча юрта боахама къахьегамхоша. Дуккхача районаша ханал хьалхагIа хIана льяц аьнна кхоачашъяьй хьайбай продукташ кийчъяра шера планаш.

Иштта толамаш даьхад республика транспорт, бувзам, Iилма, культура технически прогресс дегIаккхувлача а.

Уж толамаш — партийни комитеташа, советски, профсоюзни, боахама органаша баьча боккхача организаторски балхах хьахиннар. КПСС райкомашеи горкомашеи хIанз дикагIа кхоачашъю партийни вахара ленински нормаши кулгалдара принципаши. Масала, КПСС Заводской райкомо вIаштIехьдаьккхад юххьанцарча парторганизацей лоархIам лакхбелга, коммунисташ балха участкашка дикагIа дIанийсбара де дезар даьд.

КПСС дуккха райкомаши горкомаши юххьанцарча партийни организацеех ког гIортолга дукхагIа е, партийни мугIараш шердара дешаш дикагIа теркалде, коммунистий авангардни лоархIам а парте гIулакха хьалхара бехктокхам а лакхбе яьннай. Дуккхача партийни организацеша дикка чIоагIъяьй юххьанцарча парторганизацей секретарий состав, царех дукхагIа бараш лакхерей юкъерей образовани йолаш ба.

Укх деношка коммунистий авангардни лоархIам лакхбарах дола деш дувцаш хиннача КПСС обкома VIII-ча пленумо белгалдаьккхар юххьанцарча партийни организацеша хьинаре болх баь хилар.

Цуница цхьана пленумо хьахьекхар партийни комитетий балха тIа цIенхаштташтара кхоачамбоацараш хилар. Цар гIулакхаш хIанз а КПСС XXIII-ча съездо дIадехараша маяххара дац. Цхьайолча райкомаша — Наьсарен, Шаьла, Советски, кхычар — шоай гIулакх доацаш йола функцеш дIатIалувц шоашта, заседанеш дукха ю, советски боахамеи органашта хьалхара шоаш дIаувтт, новкъостал кIезига ду юххьанцарча партийни организацешта. Цудухьа вай цхьайолча парторганизацеша эсала леладу шоашта тIалаттташ дола коллективашта хьалхле лелаяреи уж вIаштIехьъяхареи гIулакх.

Нахацара болх эсала лелабарах, организаторски политически гIулакхашка кхоачамбоацараш хиларах мара кхетаде йиш йолаш дац, дуккхача хьале, республике цхьайолча предприятей, колхозий, совхозий балха тIара хьоккхамаш лоха хилар. ХIанз предприятеш ерригаш а яц паччахьалкхен план кхоачашъеш, тIехьаюсаш йола колхозаши совхозаши а я.

Партийни конференцей делегаташ, кхеталеш да, цу кхоачамбоацараш тIехбарг ца хилар, уж хьахийнйта дола бахьанаш цар хьагучадоахаргдолаш а хIара районера гIулакхаш тоаделга Iалашдергдола решенеш тIаацаргхилар. Эггара хьалха уйла тIаерзае еза вай пайда эцанза йисача торонаштеи резерваштеи.

Конференцешка, шеко йоацаш, йоккха моттиг дIалоацаргья идеологически балха, коммунистий политически образоване, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара дешаша. Дешара кердача планех баьча партийни дешара система балхо дика аьттув баьккхаб коммунистий политически дешара. Политически дешара системе дешаш ва 40 эзар коммунисти парте боаца активисташи. Шоай знанеш цар дукхагIа кIоаргъю цига. Цхьабакъда, цхьайолча партийни комитеташа хIанз а бизза мах бац парте членийи кандидатийи идейно-теоретически боарам лакхбара балха. Цудухьа конференцешка критически хьажа деза политически занятеш вIаштIехьъяхаргеи цар идейни боарамгеи, агитацеи пропагандаи ерригача формаех боалача пайданга. ХIанз партийни организацей лоархIачегIарча декхарех цаI да Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара хетадаьча КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета, СССР Министрий Совета документаштеи материалаштеи пропаганда яр.

Шеко яц, партийни конференцеш лакхача организационни идейно-политически боараме чакхъяргхиларах а партийни организацей хьинар лакхдара, КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъе, В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дузача юбилейна баха боагIача тайпара накъабаха коммунисташи ерригa къахьегамхойи оарцагIбахара цар новкъостал дергхиларах а.

КОММУНИСТИЧЕСКИИ БОЛХЛОЙИ ПАРТЕЙ КОНСУЛЬТАТИВНИ ВСТРЕЧА ГУЛЪЯРАХ

Дуккхача болхлойи коммунистически партеша хIанзле шоай съездий, кулгалдеча органий решенешка, вIаши консультацеш еча хана хьакхайкадаьд коммунистически болама цхьоагIо чIоагIъяра а хIаьта иштта империализмана духьала, халкъашта къамани социальнии кортамукъале ялараи дерригача дунен тIарча машараи тIехьа лоаттабеча къовсаме дерригa социалистически демократически низаш кхотадара а дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойи партей совещани гулъяра шоаш тIехьа хилар.

1965 шера март бетта Москве хиннача консультативни встрече дакъа лоацаш хиннача Австрале, Аргентина, Болгаре, Бразиле, Великобритане, Венгре, Германски Демократически Республика, Германе Федеративни Республика, Инде, Итале, Монголе, Польша, Сире, Советски Союза, Америка ВIашагIкхийттача Штатий, Финлянде, Франце, Чехословаке коммунистически болхлойи партеша шоайла шин оагIорахьара консультацеш яьй дунен халкъашта юкъера керда совещани кийчъяра хьакъехьарча дешах лаьца.

Цу консультацей ларда тIа а 1965 шерарча мартовски встрече хийттарашкеи лайнарашкеи хьежжа а цу лакхе белгалъяьча партеша бакъахьа лаьрхIар коммунистически болхлойи партей дунен халкъашта юкъера совещани гулъяра хьакъехьарча деша цхьана дагадовлара 1968 шера февраль бетта консультативни встреча гулъелга. Вежарашха йола ерригa партеш оаха тIахьех консультативни встреча гулъярах йола инициатива хьаллацара а цига дакъа лацара а.

Тха партеша Венгерски социалистически болхлой парте Центральни Комитетагара дийхад консультативни встреча Будапеште гулъе торо хилийтар. ВСРП ЦК-ас цунна ше раьза хилар хьааьннад, вежарашха йола партеш тIахьехаш дахьийта доагIаш дола каьхаташ дохьийтаргда.

«Нептун» яхача транзисторни радиоприемника хьалхара парти арахеца йолаеннай А. С. Попова цIи лелаю Рижски радиозавод. Гаьнара, юкъера, лоацеи ультролоацеи талгIеш тIа болх бе лаьрхIа я из. ЦхьоалагIча класса приемника я автоматически подстройка система, оптически настройка ю индикатор, тембра регулятор.

СУРТА ТIА: «Нептун» яха приемникаш гулъеча.

Е. Фадеева сурт.

ТАСС фотохроника.

4-ча ноябре денз декабрь бетта чотах къахьегаш ба Грозненски химически комбината № 131 йолча цеха болхлой. Укх деношка шера план кхоачашъе лерхI цеха коллективо.

Бедал, катализатор, хий, доагор, кхыйола материалаш кхоярa а чIоагIа къовсам лоаттабу цехе. Цох доккха беркат даьннад. Довш хинна этилен планах лаьрхIачул цхьа процент кIезигдаьд, хIаьта планал совгIа кхоь Iи 19,1 процент, катализатор 8,3 процент, технически хий 12,5 процент да.

Уж къахьегама толамаш доахача къаьстта дика къахьегаш ба М. Воробьев керте латтача полимеризаце отделенера аппаратчикаш В. Волков, В. Диогенов, В. Горбунов, кхыбараш. Цар хIара сменах нормаш тIехкхоачашъю.

Сурта тIа: полимеризаце отделене начальник М. К. Воробьев болхлошца беседа еш ва.

И. Плиева сурт.

КЕРДАЧОА ТIАКХУВШ

Мехкдаьтта дукхагIа даккхара къовсам лоаттабеш ба «Малгобекнефть» НПУ мехкдаьттахой. Цхьайтта бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй, планал совгIа даьккха «Iаьржа дошув» эзараш тоннаш да. Мехкдаьттагеи газагеи дIабода мах 2,7 процент лохбаьб, хIаьта къахьегама овсарлен план 2,3 процент тIехкхоачашъяьй. Паччахьалкхенна кходаь ахча 44 эзар сом гаргга да.

Укх шера болх бе йолаялийтай укхаза хьалха болх ца беш лаьтта кхо скважина, дукха мехкдаьтта лу цар хIанз. Цул совгIа мехкдаьтта дукхагIа даккхара дукха геолого-технически мероприятеш чакхъяьхай, планах лаьрхIачул дукхагIа болх байтаб ремонт ца еш.

Мехкдаьтта промыслови управлене дика вIаштIехьбаьккхаб рационализаторий болх а. Ер шу долалелча денз производствана юкъейихьай 103 рационализаторски предложени, цар паччахьалкхенна баь пайда 35 эзар сом да. ДикагIболча рационализаторех лоархIаш ба нн. Машенцев, Котиков, Панфилов, Калашников, Манахов, иштта кхыбараш.

Мехкдаьттахоша даьхача толамий бе боагIача тайпара мах баьб. Царна еннай мехкдаьтта доаккхача промышленноста Министерства, профсоюза ЦК памятни Ше байракх.

Къаьстта дика къахьегаш я кхоалагIча промыслера мастер Коков керте латта мехкдаьтта доаккха бригада. Цунна еннай «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управленеи промысла профсоюзни комитетеи памятни байракхи 500 сома ахчан совгIати. Цу бригадана хьожаьяй Октябра 50 шу дизара сийлен цIи а.

Иштта дика къахьегаш я укх шера цхьоалагIча промыслера мехкдаьтта доаккхарий мастер нов. Нозадзе керте латта бригада а. ДIабахача итт бетта планал совгIа цо даьккха мехкдаьтта 5572 тонн я, производствана юкъейихьай паччахьалкхенна 10 эзар сом пайда беш йола 32 рационализаторски предложени. Цунна а еннай Октябра 50 шу дизара яха сийлен цIи. Цо хIанзалехьа кхоачашъяьй 11 бетта план а.

Царел дукха тIехьаюсаш яц шоллагIча промыслера мастер Сычев керте латта бригада. ХIанзалехьа цо планал совгIа даьккха мехкдаьтта 65 эзар тонн совгIа да. ХIанз кхы а шоай хьинар айдаь пятилетка шоллагIча шера тIеххьарча бетта чотах къахьегаш ба бригада членаш.

Мехкдаьтта-промыслови управлене коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лелаеш ва 450 саг. Уж ба мехкдаьтта доаккхача, бурув тохача балха тIа хьалхалаттараш. Царех ба нн. Кукин, Бирюков, Котиков, Тебоев, Панчук, Левшин, кхыбараш.

Промыслашка болх беш я коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю 13 бригада. Цар а шоай хьинар кхо ца деш къахьег пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра.

Ш. БУЗУРКИЕВ.

ХАЛОНЕХ БIУ ЦА КЪОЖАБЕШ

«Индпошива» № 2 йолча фабрикана чуйоагIача ателье закройщица Саравян Симас болх бу цхьайтта шу да. Балха енача хьалхарча деношка денз ше болх безаш йолга хьагоьт цо. Сабаре, балхах ка йоала йоI зийра ателье къаьнагIа йолча мастера Мария Ивановнас. Цо лаьрхIар Симайх лакха говзал йола мастер-швея е. Биъ бутт балалехьа мастер-швея говзал караерзаярах экзаменаш дIа а енна, кхыча болхлошта нийсса болх бе йолаелар Сима. Ростове цхьан шера лаьрхIа йолча закройщиккий курсашка деша йохийт къона йоI. Ханал цхьа бутт хьалха курсаш чакх а яьхе цIайоагIа Сима. БIаргча бригада лу цунга. Кулгалдара цхьаккха опыт йоацача йоIа хала хул юххьанца болх бе. Цхьабакъда, из тIехьашка яланзар.

Цудухьа баьлар аьттув. ХIанз цо кулгалдеча бригада гIулакхаш дика лел. ХIара бетта планаш тIехкхоачашъю хIамаш тегараша. Республикански выставкашка дуккхазза хьалхара моттигаш яьхай цо кийчъяьча кхалнаьха моделаша.

Р. АУШЕВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

20-ча ноябре 106,4 процент кхоачашйир 11 бетта план Грозненски хIамаш тегача производственни отделене болхлоша. Къахьегама овсарле лакхъяр бахьан долаш кходир 63 эзар сом ахча. ХIаьта ноябрь бетта планал совгIа итташ эзараш сомий маьха барзкъаш арахецаргда. Белгалдаха деза №№ 1, 2 йолча Н. Табкои П. Сапронови керте латтача цехий болхлоша даьха толамаш.

Н. РЕШЕТОВА,
инженер-экономист.

☆

КРЕКИНГИСТИЙ ГIУЛАКХАШ

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра Грозненски крекинг-завода коллектива инициатива хьал а лаьца къахьегаш ба Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода болхлой. Цу заводе хIанзалехьа гучаювлаш я шера план кхоачашъяь установкаш. Яхье хьалхалатташ я Широков Иван Петрович керте латта установка. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча технологаша 22-ча ноябре кхоачашъяьй шера план. ХIанзалехьа тIадоагIача шера чотах арахийца продукци эзараш тоннаш я. Цул дукха тIехьайисац Циркив Разалия Несоновнас кулгалдеча № 21-1 йолча установка коллектив.

Дог гIоздоаха къахьегама толамаш даьхад А. Колесников керте латтача № 43-3 йолчеи С. Панамовас кулгалдеча шоллагIча цехеи коллективаша. Цар декабрь бетта чотах къахьег 20—24-ча ноябре денз.

У. БАГРИНЦЕВА,
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода инженер - экономист.

МАССАНЕНА ХЬОКХАМ ТЕЛ ЦАР

Грозненски «Дружба» яхача картонажни фабрика болхлоша цхьайтта бетта план 23-ча ноябре 114 процент кхоачашъяьй. ТIабоагIача бетта чотах хIанзалехьа арахийца продукци 34 эзар сома маьха я, хIаьта декабрь бетта ерригa арахеца еза продукци 54 эзар сома маьха мара яц. ПхелагIа декабрь тIакхачалехьа шера план кхоачашъе лерхI цар. Из да фабрика коллективо Советски Конституци арадаьннача дезача денна кийчу къахьегама совгIат.

Фабрика болхлоша сий деш а лоархIаш а ба Панищенко керте латтача цехе къахьега нн. Григорьян, Исаков, Иванов. Цар хIанзалехьа шера план кхоачашъяьй.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

БЕТТА ПЛАН ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

«Старогрознефть» НПУ кIоарга бурув деттача конторерча мастера Г. С. Кротова бригада бурув тохар старогрозненски майде эггара кIоаргагIа йола скважина я. № 680 йола из скважина 4600 метр кIоарга хила езаш я. ХIанзалехьа скважинана теха бурув 1332 метр я, из хул графиках лаьрхIачул 67 метр дукхагIа. Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра къовсам лоаттабеча цу бригада ноябрь бетта план тIеххоачаш а еш, бIаь метр бурув тоха лаьрхIар.

Бурови осташ кхомбеш леладарах, реагенташи электроэнергии кхоярах ноябрь бетта 23 дийнахьа паччахьалкхенна кходаь ахча 52 эзар сом совгIа да.

Социалистически яхье хьалхара моттиг лелаеш я С. Мучаев керте латта смена. Цо хIара сменах нормаш 110—115 процент кхоачашъю. Цига дика къахьегаш ба бурувдеттарий гIончаш А. Колиманов, Г. Корниенко, В. Арустутян, кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО.

Лаьттан кIалхара къулба

хьадаьл минеральни бедала Казахски Iилма-тохкама институто Малхбузен-Казахстана геологически управлене специалисташа цхьана. «Алтай-57» яхаш я из керноскоп. Лаьттах баьккхача коага чу Iочуяхийтача, цо хьахойт дунен мехкий ориентировка, лоаман породай образецаш, нийса къоастаю тохкаш йола геологически структураш, оахкалаш эффективни лаха а тахка а йиш хулийт.

ПРЕССА БАЛХАЦАРА ЭГГАРА КЕРТТЕРДАР

Сийлахь-боккхача Октябра шовзткъе итт шу дизар дездара кийчо ечеи дездечеи деношка творчески хьинар чIоагIа айденна болх бир вай газетийи, журналийи, радио, телевидене, книжни издательствай коллективаша. Пресса сийрдача, дог тохадолийташ йолча материалашка, радиои телевиденеи передачашка шерра хьахьекхар мехко ах бIаь шера хьабенача наькъа итогаш, советски халкъо ленински парте кулгалца яьха исторически коталонаш. Эзар совгIа цIи йолаш книжкаш арахийцад вай издательстваша юбилейна хетадь. Цу доллача хIамаша новкъостал ду партийни организацей идейно-кхетама болх дIахо эргабоахаш тоабара, къахьегамхой творчески хьинар айдара.

КПСС XXIII-ча съездеи ЦК Пленумийи решенеца, Сийлахь-боккхача Октябра шовзткъе итт шу дизара хетадаьча парте документашца хьалхле а лелаеш, наха юкъе кхы а хьинарегIа пропагандистски организаторски болх бе безаш да хIанз советски кепайоазув, радио, телевидени. Коммунизма материально-технически база хьаяра, пятилетка заданеш кхоачашъяра, социалистически яхьи коммунистически къахьегама тIехьара болами дIахо дегIаккхувлара лоаттабу къовсам — советски пресса дерригача гIулакхий керттера лостам. Цига а творчески низаш тIадахийтара дика аьттув ба журналистий, рабкорий, селькорий.

Эггара чIоагIагIа йола уйла даим тIаерзае еза экономика проблемаш кIоаргга ювцара. Нийса гIулакх да шоай оагIонаш тIа хIара денна общественни производства эффективность лакхъяра, цун дерригача доакъой дикала хьоккхамаш тоадара, къахьегама опсарле лакхъяра, экономически реформа чакхъяккхара дешаш хIара денна увттадеча кепайоазон органий редакцеша дер. Корта болаш, гIулакх дика довзаш яду планироване экономически стимулироване керда система юкъейоалаяра опытах, кхетам балара болча цун лоархIамах, масала, «Ленинградски правда», «Львовски правда» дуккхача кхыча газеташа. Юртбоахама экономика, лаьтта леладара культуреи хьайбай продуктивности дIахо айяра темаш кхетамца кийчъю «Советски Кубана», саратовски «Коммуниста», воронежски «Коммуна» оагIонаш тIа.

ЦIейна кийчо еча дикача инициативаца арадийлар «Правда Украины», «Вышка» (Азербайджан) яха а кхы цхьадола республикански а газеташ. Цар вIаштIехьдаьккхар социалистически декхараш мишта кхоачашду хьожаш рабкоровски проверка елга; хан-ханнахьа кепайийттар яхь мишта лел хьахьокхаш йола материалаш. ДIахо а леррагIа лелае йоагIа шера плани пхе шера заданеши ханал хьалха кхоачашъяра лелаеча яхьа тема. Дукха хIама де дезаш да вай кепайоазув, радио, телевидени производства боарамга диллача пятилетка 1970 шера 7-гIа ноябрь хьатIакхачалехьа кхоачашъе декхар тIайийцача москвичий почин йоаржаяра, КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни октябрьски байракхаш еннача коллективай опыт массе оагIорахьара хьахьокхара.

Парте ший дерригача гIулакхашка лаьгI ца йолийташ уйла тIайохийт халкъа вахара хьал лакхдара. Из къаьгга бакъдеш я КПСС XXIII-ча съезда решенеш, ЦК сентябрьски (1967 ш.) Пленумои СССР Лакхехьарча Советои белгалдаь гIулакхаш. Кепайоазон тIа, радио чуи телевиденеи гIолла шерра пропаганда е еза цу документашта, парте еча йоакхоно къахьегамхой вахара материальнии культурнии боарам лакхбара практически мишта аьттув болккх дувца деза, массе оагIорахьара хьаллоаттае еза халкъо леладу товараш дукхагIа арахецара, цар дикал лакхъяра кхы тIа а лехача кхоачамех пайда ийбеш йолча производственни коллектива инициатива. Даим уйла тIаахийта мегаргйолаш да иштта салоIаши ди а долаш пхе дийнахьа болх беча кIирага довларца советски наха деш дола чIоагIа эша гIулакхаши цар салоIилгеи тоадарца дувзаденна дола дешаш а.

Вай прессо хьинаре пропаганда ю марксистско-ленински теорена. Пропагандистски статьяш хан-ханнахьа кепаетт «Советская Белоруссия», «Заря Востока», «Правда Востока» яхача, «Знамя» яхача калужски, дуккхача кхыча газетий оагIонаш тIа, передачай къаьстта циклаш вIашагIъехкай радиои телевиденеи. Марксистско-ленински теоре дешлех лаьца сакъердаме дуккха балхаш кепатеха арадаьхад центральнии моттигерчеи издательстваша. Кхы а хьинарегIа, лакхача идейно-теоретически боараме пропаганда янза яргьяц революциони теорена, Октябра 50 шу дизара хетаьча КПСС ЦК Тезисашта, цхьана хиннача КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета, РСФСР Лакхехьарча Совета торжественни заседане материалашта.

Вай халкъа революционни, тIема, къахьегама традицешта пропаганда яра, кагирхошта тIема-патриотически кхетам балара уйла дукхагIа тIаахийта даьннад кепайоазув, радио, телевидени. Сийлахьча традицей, патриотизма, советски нах Даьхенна хьалхашкара шоай декхар хьаштдолча хана кхоачашде кийча хилара тема йиззача оалаца ека еза кепайоазон оагIонаш тIа, эфире, сигала бессача экрана тIа.

ХьалхагIа а санна кепайоазон теркама юкъмоттиге латташ хила еза советски арахьарча политико, пролетарски интернационализмо лерхIача бакъахьарча хIамашта еш йола пропаганда, дунен коммунистически болама гIулакхаш. Тахан кепатохаш я коммунистически болхлойи партей консультативни встреча гулъяра хьакъехьа яь заявлени. Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама цхьоагIо хилара, империализмана духьала лоаттабеча къовсаме дерригa социалистически демократически низаш кхотадара, халкъашта къамани социальнии кортамукъале ялара, дерригача дунен тIа машар оттабара тIехьа латта вай парти кийча я коммунистий кердача совещане толам баккхара долла хIама де.

Октябра 50 шу дизара цIейна яьча кийчоно хьахьекхар, вай публицистикаи журналистикаи доалахьа мел йIаьхий творчески торонаш я. ЛоархIаме да, партийни комитеташа шоай кепайоазон органашта карагIдаьннарий итогаш яра, цар дIахорча балха керттера лостамаш белгалдара новкъостал дар. КПСС XXIII-ча съездо советски халкъа хьалхашка оттадаьча декхараша дIадех пресса ерригa болх цахаддаш эргабоахаш тоабелга, хIаьта долче, идеологически балха цу лоархIамеча участкаи деш дола партийни кулгал даим тоаделга а.

Советски наха де а доагIаш сий деш да вай газеташи журналаши, радио а телевидени а. Цудухьа шеко яц, советски кепайоазув дIахо а парте гIулакхага — коммунизмага сийлахь-доккхача гIулакхага тешаме латтаргхиларах.

25-ча ноябрера «Правда» передовая.

КПСС НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА VIII ПЛЕНУМ

ЛАКХБЕ КОММУНИСТИЙ АВАНГАРДНИ ЛОАРХӀАМ

«КПСС XXIII-ча съезда решенешка хьежжа республика коммунистий авангардни лоархӀам дӀахо лакхбара де дезарех» дола дош дувцаш КПСС обкома аргӀанара VIII-гӀа пленум хилар укх шера 24-ча ноябре. Доклад йир КПСС обкома хьалхарча секретара нов. **С. С. Апряткина.**

Парте массаза а дӀадийхад, белгалдаьккхар докладчика, ленински парте члена еза цӀи хӀара коммуниста сийленца лелаелга, коммунизм хьалъерашта из хьалхалаттилга. Коммунизм хьалъяра масштабаш боарам боацпаш чӀоагӀа лакхлуш, наьха творчески хьинар хӀара денна тӀатӀа дукхагӀа айлуш латтача вай хана дӀадезаш дола из гӀулакх къаьстта лоархӀаме да.

«Коммунизм йоаржжаяь хьалъеш йолча хана, — яздаьд КПСС Программа тӀа—кхы а дукхагӀа лакхлу парте члена лоархӀами бехктокхами. Коммунист декхарийла ва производстверча, общественнии шийцхьанеи вахарерча ший дерригача гӀулакхашна коммунистически отношенеш дегӀакхувлари чӀоагӀъяри духьа лоаттабеча къовсама лакха хьокхамаш гойта, коммунистически морала принципаши нормаши кхоачашъе».

Республика партийни комитеташеи юххьанцарча партийни организацешеи даим теркам тӀаухийт коммунистий инициативеи хьинари дегӀакхувлара. Укх тӀеххьарча хана каст-кастагӀа дувц цар коммунисташа уставной декхараш кхоачашдарца, цар идейни боарам лакхбарца, партийни паччахьалкхени дисциплина чӀоагӀъярца дувзаденна дола дешаш.

Нов. Апряткина белгалдоаккх, коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара даькъе КПСС Заводской, Октябрьски, Надтеречни, Наурски райкомаша, Гудермеса горкомо дика болх баь хилар. КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, цар эргайоахаш тоаю коммунистий организаторски политически деятельноста формаши методаши, тоадаьд уж балха участкашка дӀанийсбелга. Предприятей, колхозий, совхозий дуккха а дукхагӀа бола коммунисташ материальни производства сфере болх беш ба. КПСС райкомашеи горкомашеи нахацара бувзамаш чӀоагӀду, юххьанцарча организацеех кӀог гӀортолга дукхагӀа е яьннай уж.

Цу доллача хӀамаша новкъостал даьд цар гӀулакхаш тоадара, боахамеи культураи гӀирсаш хьалдечара цар лоархӀам лакхбара.

Коммунистий хьинар айлалар бехьан долаш республика партийни организацеша юбилейни шера Ӏалашдир республика экономикеи культуреи кхы а айелга. Итт бетта план 102.4 процент кхоачашдир промышленноста, дӀадахача шера цу хана хинна боарам 12 процент лакх а беш. Планал совгӀа арахийцай 16.5 миллион сома маьха продукци. декхарах 9 миллион сома маьха арахеца лаьрхӀа хиннача метте. Къахьегама овсарле соахка цу хана хинначул 7,6 процент лакхъеннай.

Белггалара голамаш даьхад юрта боахама болхлоша. Паччахьалкхенга ялат дохкара пятилетка шоллагӀча шера задани тӀеххкхоачашъяьй республико. Даьхен амбарашка чугессад 168 эзар тонн совгӀа ялат, планах лаьрхӀачул 43 эзар тонн дукхагӀа.

Дукха хӀама даьд Ӏилма, культура, технически прогресс дегӀайоалаяра даькъе. Республика Ӏилмахошта производства новаторащца цхьана болх а беш, толаме къестаю бокхха халкъа боахама лоархӀам болаш йола Ӏилма-технически проблемаш.

Цу коталонашта юкъе доккха даькъа лаьцад коммунисташа. Ерригача участкашка хьинаре къахьегача эггара хьалхарча аргӀанна хьагучабувл цар авангардни лоархӀам, идейно дог тийша уж хилар, ленински партена мутӀахьа хилар.

Цхьабакъда, еррига а партийни организацеш, КПСС райкомаши горкомаши яц хӀанз а производстверa коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара йоакхо еш. Цхьайолча партийни организацеша хӀанз а кӀеаига хьадех коммунисташкара доагӀар. Царех цхьаяраша партийни производственни дисциплина телхаю, кхоачамбоацарам мегийт.

Докладчика критика йир организаторски политически болх мела лоаттабеча, коммунистий авангардни лоархӀам лакхбар духьа тӀагӀерта къовсам ца лоаттабеча цхьайолча партийни организацей гӀулакхашта. Цунах бӀаргаго дезаш да боахама гӀулакхашта юкъе кхоачамбоацараш хилара бахьанех цаӀ. Республике хӀанз а ерригаш а яц предприятеш паччахьалкхен планаш кхоачашъеш, тӀехьаюса колхозаши совхозаши я.

Нов. Апряткина белгалдоаккх, хӀара коммунист, миччахьа болх беш ше вале а, авангардни дакъа лоацаш, планаши тӀайпа декхараши толаме кхоачашдар духьа лоаттабеча къовсама, партеи правительстваи решенеш чакхъяхара юхь йолаеш хила везаш хилар.

Сийлахьа декхараш латт торговли, цӀагӀа эша гӀулакхаш ду комбинаташ, дика гӀулакхаш дара бюро, парикмахерскеш, прачечнеш, ремонтни мастерскеш, дуккха кхыраш шийна чулоацаш йолча обслуживане сфера коммунисташта хьалхашка. ХӀана къаьстта а цу предприятей болх тоабанза баргбоанаш ба мукъа ши ди а долаш пхе дийнахьа болх беча кӀирага довларца дувзаденна. Массанахьа а санна, укхаза кхыча болхлошта хьокхам телаш, гӀулакх дара керда формаши методаши юкъекхухьаш, профессиональни квалификаци лакхъелга вӀаштӀехьдоахаш хила беза коммунисташ.

Цу предприятей дукхача парторганизацеша нийса кхетадаьд лакхденна декхараш.

Цхьабакъда, торговлеи общественни кхачани предприятей балха юкъе хӀанз а дукха да дикка доккхий кхоачамбоацараш.

Партийни организацеша машар бе безац торговле болхлочун цӀи бӀехьъеш барашца, профессиональни курал йолаши шоай сий лакха лоаттадергдолаши хургболча тайпара кхетам бала беза торговни болхлошта, бахача наьха гӀулакх деш мел барашта, дикагӀа бола болхлой хестабе беза.

Медицински болхлой этика лешаш па дийцача даргдац. Вай республике болх беш дукха ба унахошта фу эш харца, цар терко ярца массанена а шоаш безабалийта бола лораш-коммунисташ. Цунца цхьана вай хӀанз а дӀаьхаяц унахошта гӀулакх во деш, царна ханнахьа медицински новкъостал ца деш йола моттигаш.

Даим лакхбанза даргдац вай кхувш йоагӀа тӀехье хьалкхеярна юкъарчал доацаш бувзаенна болча коммунистий: вузий, техникумий, школай преподавателий, литературеи искусстваи деятелий авангардни лоархӀам. Тоаде доагӀа административни органий гӀулакхаш.

Коммунизм хьалъяра еррига участкашка коммунистий авангардни лоархӀам лакхбе белаш, КПСС XXIII-ча съезда решенеш, пятилетка декхараш толаме кхоачашде деззаш хилаво партийни организацешкара дӀадех беррига а партена чухьара, партийно-политически болх дӀахо тоабелга, партийни вахара ленински нормаш йизза кхоачашъелга.

Бокхача лоархӀаме да кадраш хьахаржареи балхаш тӀа дӀанийсъяреи ленински принципаш кхоачашъяр. Укх тӀеххьарча хана кадраща бу болх тоабаьб республика партийни организацеша. Кулгалдеча посташ тӀа бахийтаб шоашта тӀадехка декхараш толаме кхоачашдеш бола, хьинар долаш, идейно дика кийчо йолаш бола болхлой.

Цунца цхьана моттигаш я, хьалхагӀа гӀалаташ дарах, шоай сий доадарх балхара дӀабаьха а мукъабувлийта а нах кулгалдеча балхаш тӀа ухийташ. КПСС цхьайцайолча горкомаша, райкомаша, юххьанцарча партийни организацеша кӀезига кхетам лу кадрашта уж шоашта тӀадиллача гӀулакха хьалхара чӀоагӀа бехктокхам хетаргболча уйланца хьалкхеяра. Вай ба партийни паччахьалкхени дисциплина телхаеш бола кулгалхой.

Вай деношка доккхий гӀулакхаш да кулгалдеча кадрашкара хьадехараш. Царех ца юаллаш хила йиш йоацаш дола гӀулакх хила деза коллектив вӀаштӀехьъяккхеи кхетаеи, партийни кхыча общественни организацеех кӀог гӀортолга е, творчески маьккарал, корта болаш дола гӀулакхаш, кхоачамаш лохача, производство дегӀайоалаеча керда наькъаш гойта ховлга.

Беррига вай болх тоабара, коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара гӀулакха доккха дакъа кхоач юххьанцарча партийни организацешка. Уж я вай парте лара. Шоай балха тӀарча цар хьинарах, беррига коммунисташа шоай уставной декхараш кхоачашдарах тийша я партийни организацеша наха ю влияни, моллагӀча гӀулакха толам балга.

Укх тӀеххьарча шерашка дикка чӀоагӀъеннай партийни организацеш. Дукха ха йоацаш чакхъяьннача отчетно-хоржамий партийни собранеша хьахьекхар коммунистий политически кхетами хьинари лакхдеана хилар. Тоаеннай парте хьачуухарий состав. ХӀанз кандидаталла дӀачуйберех дуккха а дукхагӀа бараш болхлойи колхозхойи ба.

Цхьабакъда, республика цхьайолча районашка моттигаш я шоай гӀулакхашна коммуниста цӀера сий доадеш бола, парте хила хьакъ доацаш бола нах цига нийслуш, къонача коммунисташта кхетам балара, партийни кийчо ялара хӀанз а йоакхо ца еш. Царех берригаш а бац шоашта тӀадехка партийни гӀулакхаш кхоачашдеш, собранешка къамьлаш деш.

Коммунистий хьинар лакхде дезаш хиларо партийни организацешкара дӀадех партена чухьара демократи дӀахо дегӀайоалаелга. Массаканьа а Ӏалашде доагӀа хан-ханнахьа собранеш, бюро засседанеш, партийни комитетий пленумаш елга, коммунисташа уставной декхараш кхоачашдарах, цар авангардни лоархӀамах, идейни боарам лакхбарах дола дешаш дувия увттаделга.

ХӀара партийни организаце йоакхо е еза моллагӀча болхлочоа, цунгарча гӀулакхага хьежа ца вуташ, критика яра бокъонаш а тӀехьа, коммунисташа шоай уставной бокъонаш чакхъяхара эша хьалаш вӀаштӀехьдахара. ХӀанз чӀоагӀа лоархӀаме да, коммунисташа отчетно-хоржамий партийни собранешка даь критически къамьлаши цар предложенеши вӀашагӀтохар, парторганизацей балха тӀара кхоачамбоацараш дӀадахара эша хоадамболлаш дола гӀулакхаш белгалдар.

Коммуниста авангардни лоархӀамах дувцаш, алхха къахьегама гӀулакхий гома чу белла бита йиш яц из. Цун лоархӀам гуш хила бела долчача хӀаман тӀехь, хӀара гӀа мел баьккхача, цун хӀара гӀулакха тӀа.

Цхьабакъда, моттигаш нийслу, къаьст-къаьстача коммунисташа тӀатеӀна болх а, беш, шоашта тӀалатта балха декхараш кхоачаш во а ца деш, хӀаьта хӀара деннарча вахаре ца доагӀа гӀулакхаш а леладеш; къаракъаш мелаш, общественни порядок телхаеш, дезалца во волаш, берашта кхетам лулга теркал ца деш.

Хьалхашка латтача декхараша маьяххара, кхычарна кхетам бала моральни бокъо йолаш хилара коммунист ше хила веза кӀоаргга идейни саг. Коммуниста авторитет йоаккх, яьхад В. И. Ленина, «шийхьинарца, шийидейни кхетамца».

КхоалагӀа шу да партийни дешара система дешара кердача планах болх бу. ДӀадахачеи карарчеи дешара шера партийни дешара системе дийша а дешаш а 40 эзар коммунисти парте боацарий активи я, царех ахаш лакхерча звене а болаш.

Партийни дешара новкъостал ду кадрай идейни кхетам чӀоагӀбара, новкъостал ду царна боахамеи общественно-политически декхараш кхоачашдечара шоай моттиги даькъеи малагӀа да хара. Пропагандисталла болх беш ва 1200 совгӀа промышленностеи юрта боахамеи специалиста 600 гаргга преподаватель а.

Цхьабакъда, вай кхоачамбе йиш яц партийни образовани кӀезиг-дукха тоаяларах. Вай хӀанз а ба шоай политически кхетам лакхбара кӀезиг-дукха а йоакхо еш боаца къаьст-къаьста коммунисташ. Цунца цхьана, из да, цхьайолча партийни комитетаща берригача коммунистий идейно-теоретически боарам лакхбара йоагГӀача тайпара йоакхо ца ярах хьахиннар а.

Доклада тӀа белгалдоахар, ерригача райкомаша, горкомаша, юххьанцарча партийни организацеша хӀара коммуниста идейно-политически боарам лакхбара денна терко яза ярг ца хилар.

Партийни дешара пропагандисташта деш дола новкъостал чӀоагӀде деза теоретически гӀулакха санна, иштта методически гӀулакха а, царна тӀадехкача кхы мел долча гӀулакхех мукъабаха беза уж, занятей чулоацама даькъе доагӀар дизза хьалеха деза царгара, дикагӀбараш хестабе беза. Партийни дешара системе деш багӀарех пайда дукхагӀа эца беза бахача наха юкъе беча массово-политически балха тӀа.

Низех тоабеннеи чӀоагӀбеннеи а болаш шийщоллагӀча шовзткъе итт шера чу беннаб вай мохк. Сийлахьбоккхача Октябра 50 шу дуза дихьатӀакхоачаш тӀайпа халкъа боахама планаш — уж я маьршача кхолламий планаш, цар чулацам экономика айяра, халкъа вахара хьал лакхдара, мехка низ чӀоагӀбара даькъе яь КПСС XXIII-ча съезда решенеш.

Вай партийни организацей керттера декхар хила а хиннад, хӀанз да а за КПСС XXIII-ча съезда, КПСС ЦК мартовски сентябрьски (1965 ш.). Пленумий решенеш практически кхоачашъелга: ХӀара коммуниста дийна организаторски болх делабергболеи цу промышленни предприятей, гӀишлоний, колхозий, совхозий, Ӏилмаи культураи учрежденей балха тӀа дика результаташ йоахаргйолеи гӀулакх вӀаштӀехьдаккха гӀерта деза вай.

* * *

Пренеех эггара хьалха дош эц КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара **С. В. Синельникова.**

— Города партийни организаце аханел совгӀа болча коммунисташа, — йоах цо, — юкъарчал доацаш материальни производства сфере къахьег. Царех дукхачар къахьегамца коммунистически гӀулакхаш леладарца шоашкара хьокхам тел, даим лакхъю къахьегама овсарле, керда, толашагӀа мел дар эггара хьалха дӀадоладу. Цунах хилар пятилетка заданеш толаме кхоачашъяйтача хоадамболлаш йолча факторех цаӀ. Масала, юбилейни шера цхьайтта бетта план 24-ча ноябре кхоачашъяьй города промышленносто, тӀакхийттача продукце 70 процент совгӀа яр къахьегама овсарле лакхъяра чотах яьккхай.

Ши-шегӀа хиннадац города къахьегамхой уж толамаш. Из да боккхача организаторски политически балхах хьахиннао.

КПСС XXIII-ча съезда решенешка хьежжа коммунистий авангардни лоархӀам лакхбелга чӀоагӀа теркал а деш, парте городской комитето уйла дукхагӀа тӀаухийт юххьанцарча партийни организацей балха. Масала, КПСС горкома пленуме дийцад юххьанцарча партийни организацей хьинар лакхдара даькъе парте заводской райкомо беча балхах дола дош; бюро йийцай «Красный молот» яхача завода парткома оагӀонгахьара цехови парторганизацештеи партгруппаштеи кулгалдара практика а хӀаьта иштта партийни гӀулакхаш тӀадехкара наькъаца коммунисташта кхетам балара даькъе баьча «СевКавНИИ партийни организаце балха хьакъехьара» дош а, кхыдараш а.

Горкома пленумеи бюрошкеи тӀайяьча решенеша новкъостал даьд наха юкъе беш болча организаторски политически балха боарам лакхбара.

Дукхача партийни организацей балха тӀа толамаш дахара маӀан малагӀа да аьлча, — йоах дӀахо оратора, — из да, коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара партийни организацей секретараша, бюроша, партийни комитеташа чӀоагӀа уйла тӀайохийташ хилар, уставо дӀадехараш хӀара коммуниста нийса кхоачашдара, ленински парте члена цӀи лаккха лелаяра йоакхо еш хилар.

Оратора белгалдоаккх беррига коммунисташа производстве авангардни роль лелаеча, хьинаре къахьегара новкъостий тӀабезабеча «Старогрознефта» НПУ 1-ча промысла партийни организаце (секретарь нов. Шамардин), «Красный молот» яхача завода чон лоаладеча цеха партийни организаце (секретарь нов. Грейман) дика болх баь хилар. Цига коммунисташка дувцийта увттаду парте чухьарча вахареи производственни гӀулакхийи лоархӀамегӀара дешаш, организаце гӀулакхашта хьалхара ерригача коллективана бехктокхам хетаргбола уйла дег чу йоссаю, цун авторитет лакхъю.

Коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара йоакхо ю иштта Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, производственно-товарни контора, Грозненски ремонтно-механически завода, маьхха комбината, вагонийи локомотивнии депо партийни организацеца а. Толамаш даьхад Грозненски химически комбината коллективо а. Цхьабакъда, уж кхы а доккхагӀа хила йиш йолаш дар, нагахьа санна химкомбината партийни комитето цехови партийни организацей организаторски политически лоархӀам лакхбаь хиннабаларе, партийни балха формаш чулоацамеи йоакхо яь хиннаяларе.

Оратора дувц грозненски большевикий революционни, тӀема, къахьегама традицеех, цӀераш йоах вай сий долча мехкахой Анисимов Николай Андреевича, Фиолетов Иван Тимофеевича, Гикало Николай Федоровича, Чернокозов Хрисанф Павловича. Уж хиннаб коммунизм хьалъяра гӀулакха шоаш кхо па беш дӀатийнараш, цар хьокхамо мах баь варгвоацаш доккха новкъостал ду парте хьинарера къовсамхой а болаш грозненски коммунисташ хьалкхебара.

Городской партийни организаце мугӀарашта юкъера хьахиннаб, — йоах нов. Синельникова, — 13 Советски Союза Турпал, 9 Социалистически Къахьегама Турпал, Паччахьалкхен премей лауреаташ, талант йола Ӏилмахой, инженераш, производства командираш. Семилетка заданеш толаме кхоачашъярах а Ӏилмеи культуреи дегӀакхувлача хьинаре дакъа лацарах а городерча 700 гаргга волча коммуниста Советски Союза орденаши медалаши еннай. Коммунистически къахьегама коллективай членийи ударникийи сий дола цӀи еннай дуккхача грозненски коммунистацта. Города промышленноста, транспорта, гӀишлоний лоархӀамегӀарча доахъой 13 предприятена юбилейни ЦК байракхаш еннай хьинар ца кходен къахьегарах.

Цхьабакъда, йоах оратора ший къамаьл чакхдоалаш, — из тха кхоачамбоацараш ца хилар дац, уставо дӀадехараш берригача коммунисташа кхоачашду, партийни паччахьалкхени дисциплина нийса лелаю яхилга дац. Кхоачамбоацараш долаш да. Масала, къаьст-къаьстача партийни организацеша кхоачамболлаш йоакхо яц партийни мугӀараш цӀена лоаттадара, коммунистий дешар вӀаштӀехьдаккхара, и. кх. дӀ.

Нов. Синельникова КПСС горкома цӀерагӀа пленума дош лу, коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара грозненски городской партийни организаце долла хӀама дергхиларах.

Трибуне ва парте Гудермеса горкома хьалхара секретарь **А. А. Чайкин.**

КПСС XXIII-ча съездо партийни организацей теркам тӀаберзабир, йоах цо, парте члена цӀии лоархӀами дӀахо лакхбара, партена чухьара демократи дегӀакхувлара, партийни дисциплина чӀоагӀъяра. Цу указанешца хьалхле а лелаеш, ший беррига болх коммунисташта кхетам балара хьалхара, цар авангардни лоархӀам лакхбелга Ӏалашдара хьалхара партийни организацей бехктокхам лакхбергболча тайпара вӀаштӀехьдаккха гӀерт КПСС Гудермеса горком. Уставной декхараш, шоашта тӀадехка гӀулакхаш коммунисташа кхоачашдарах, участкашкарча гӀулакхашта хьалхара цар бехктокхам лакхбарах дола дешаш даим дувц коммунистий собранешка, юххьанцарча партийни организацешка, парте горкома бюрошкеи пленумашкеи.

Цу доллача хӀамаша новкъостал ду дуккха а дукхагӀа болча коммунисташа бокъонца шоай лоархӀам мелаб ховлга, пятилетка заданеш толаме кхоачашъеча уж парте боапарашта бола хьокхам хулга Ӏалашдара.

Цу гӀулакха хьокхаме я, йоах оратора, берригаш а хӀана бац аьнна болча коммунисташа производстве шоай авангардни моттигаш лелаеш, къахьегамеи общественни вахареи цар шоашкара дика гӀулакхаш гойташ йола локомотивни депо партийни организаци. Коммунисташа шоашкара телача хьокхамо машиннаькъахой дегаш урувттаду хьинаре къахьегара. Итт бетта леладаьча боахама гӀулакхий итогех планал совгӀа миллион сом совгӀа пайда баьб локомотивни депос.

Шоай партийни организацей кулгалца дикка доккхий толамаш даьхад «Гудермесский» совхоза, «40 лет Октября», «Кавказ» яхача колхозий коллективаша.

Юрташкарча партийни организацей денал лакхдаро, коммунистий авангардни лоархӀам чӀоагӀбаро районага йиш хилийтар еррига юртбоахама культураш яхареи паччахьалкхенга йохкареи даькъера социалистически декхараш толаме кхоачашде. Района юрта боахама къахьегамхоша, крекингистий хьокхамагӀа, шоашта декхар тӀайийцад: паччахьалкхенга ялат дохкара пхе шера задани дитъ шера кхоачашъе а планал совгӀа 12 эзар тонн ялат дохка а, хӀаьта хьайбаш леладераша лаьрхӀад шоай пхе шера планаш 1970 шера 7-гӀа ноябрь хьатӀакхачалехьа кхоачашъе а планал совгӀа 200 тонн дулх, 1500 тонн шура йохка а.

Уж декхараш толаме кхоачашдара наха юкъе беча партийни балха стили методаши эргайоахаш тоае, долаш дола кхоачамбоацараш дӀадаха деза партийни организацеша, белггала аьлча, къонача коммунисташцара болх тоабе, партийни мугӀараш цӀена леладар духьа къовсам чӀоагӀагӀа лоаттабе, коммунисташца бен бола кхетама болх чӀоагӀбе, уставо дӀадехараш кхоачашдара хьалхара цар бехктокхам лакхбе беза.

Къамаьл де дош лу халкъа тӀахьожама республикански Комитета председатела **Р. В. Вахаевна.**

Кадрашта кхетам балара областной партийни организаце, парте горкомаша, райкомаша, юххьанцарча партийни организацеша цахаддаш йоакхо еш хилар бахьан долаш, йоах цо, вай республике хьалкхийнаб дукха производстве хьалхалаттараш, экономикеи культуреи керда айяр духьа къахьегамхоша лоаттабеча къовсаме хьалхле лелаю, коммунизм хьалъяра гӀулакха юкъе доккха дакъа лоацаш болча хьинаерча кулгалхой йоккха отряд. Цхьабакъда, вай болаш ба, шоашка дӀаеннача балха участкана хьалхара бехктокхам ца хеташ, партийни паччахьалкхени дисциплина телхаеш бола коммунисташ, цу даькъе кулгалхой а. Вай я кооперированни поставкай планаш кхоачаш ца еш, местничество лелаеш йола моттигаш. Уж гӀулакхаш доахкаш ба, белггала аьлча, «Нефтехимзапчасть» яхача завода кулгалхой. Къахьегама овсарле дӀахо лакхъяра хьакъехьа баь соцам кхоачашбац Нохч-ГӀалгӀай карьероуправлене. Цо юкъагӀдаьккхад 1967 шера хьалхарча ялх бетта къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъелга. Цига леррттӀа вӀаштӀехьбаьккхабац къахьегам, пайда кӀезига эц механизмехи оборудованехи.

Бокхха халкъа боахам лоархӀам болаш гӀулакх да, йоах оратора, машиннаькъа станцешкара мовхьаш шоай ханнахьа тӀадоттар, Ӏодоассадар, дӀакхахьар. Цхьабакъда, из гӀулакх цхьаккха йоакхо йоацаш леладу цхьайолча предприятей кулгалхоша. Масала, сецаеш дукха лоаттаю вагонаш материально-технически снабжене универсальни контора территоре хьачудоагӀача наькъашка. Алхха ворхӀ бетта 106 эзар сом гӀод текхад конторо вагонаш сов дукха сецаярах.

Цул тӀехьагӀа нов. Вахаева дувц ялаташ чуэцача новкъостала яхийтача транспортах пайда харцахьа эцаш хилар, масалаш кхувл советски торговле, белггала аьлча, дулх дохкара, бокъонаш телхаяь моттигаш белгал а йоахаш. Уж дерригa кхоачамбоацараш — къаьст-къаьстача кулгалхоша уставо дӀадехараш диццалийтарах хьахиннар. ХӀаьта партийни дисциплина-м массане а цхьатарра кхоачашъе декхар долаш ма йий.

Производстве а кхычахьа а коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара дешаш, аьлар ГрозНИИ парткома секретарь йолча **О. И. Дробязкос,** — института парторганизаце гӀулакхашта юкъе керттерчарех цаӀаш да, уж даим увттаду парткомеи цеховой парторганизацешкеи дувца.

ХӀанз 100 коммунист гаргга ва тха Ӏилман гӀулакхашка дакъа лоацаш. Парех тоъал дукха ба материальни производствaца айхха бувзабенна. Цар шоашкара хьокхам а телаш хьахьокх къахьегамцареи общественни балхацареи коммунистически гӀулакхаш мишта хила деза.

Укх шера ГрозНИИ кийчъяь массехк процесси разработкеи промышленноста юкъейнхьай. Октябра 50 шу дизара сийна лелаяьча социалистически яхье толамаш дахарах мехкдаьтта химически промышленноста Министерства а мехкдаьттаи химически промышленноста болхлой союза ЦК-а а юбилейни диплом еннай коллективана.

Укх тӀеххьарча шин шера дикка йоккха хиннай парторганизаци. Алхха цхьан 1967 юбилейни шера парте мугӀарашка хьачуийцав дикагӀа вола 32 болхло. Царца беш бола кхетама болх тоабара парткоме вӀашагӀъеллай къонача коммунистий школа.

Берригаш а хӀана бац аьнна болча парте членашта партийни порученеш еннай: 32 — политинформатор ва, 12 — парткома членаш, 150 севгӀа — тайп-тайпарча комиссешкеи группашкеи, редакцешка, партбюро болх беш.

Парткомо къаьстта уйла тӀайохийт коммуниста-кулгалхочун лоархӀам лакхбара, хӀара кулгалхо, цул совгӀа, ший коллективана дика кхетам телар а хилийта гӀерт из. Оаха тхоай балха практикана юкъедоаладаьд къаьст-къаьстача кулгалхошка парткома ладувгӀилга, хӀаьта кхетама болх леррттӀа лоаттабелга царгара цӀенхашта хьа а дех.

Ший къамаьл чакхдоаллаш нов. Дробязкос дийцар Ӏилман проблемаш къестаяреи уж производствана юкъекхахьареи темпаш мела хиларах, заводаша хьаеш йолча продукце дикал тоаяра дош къоастадара гӀулакха эшшаш йола инициатива ца хиларах КПСС обкома VII-ча пленуме яьча критикаца дувзаденна парторганизаце шийболх мишта хуви. Цунца дувзаденна цо дех кердача техника объекташ сихагӀа хьалъяреи опытни балхашта еш йола финансировани тоаяреи даькъе обкомо новкъостал делга.

Респотребсоюза председатела **М. А. Мамаева** юртарча торговлена, бахача наха гӀулакх делга тоадара даькъе кооперативай юххьанцарча партийни организацей лоархӀама хетадир ший къамаьл. ХӀанз 440 коммунист ва потребительски кооперацe партийни организацешка. Уж дукхагӀа бараш — юртара торговли, заготовкаш, кооперативни производство вӀаштӀехьйоахача хьинаре дакъа лоацараш.

Оратора белгалдоаккх, юртара торговли общественни питании кӀезиг-дукха тоаенна хилар. Хьокхаме лоархӀаш дувц цо Каргалиновски потребительски обществаи Наурски районнеи гӀулакхаш. Цу обществай партийни организацеша юкъ-юкъе дувц юртара торговли общественни питании тоаярах дола лоархӀамегӀара дешаш. Цо новкъостал ду бахача наха культурно гӀулакхаш дара.

Толам баккхара цхьадолча даькъе новкъостал ду парте горкомаши райкомаши кооперативни, партийни, организацей балхага дикагӀа хьежа, цар гӀулакхаш кӀоаргагӀа техка, кадраш чӀоагӀъяра практически новкъостал де яьнна хиларо.

Цхьабакъда, мукъарал ду оратора, кооперативни болхлошта юкъе коммунисташ хӀана а кӀезига хилара. Райпой цхьайолча предприятешка партийни влияни ца хилар холу. Кулгалдуи материально-бехктокхамеи гӀулакхаш коммунисташа дӀадийцадац. Цу хьалашка чӀоагӀа лоархӀаме да, партийни организацешта керте латтараш партийни а кооперативни а болх дика бовзаш боза новкъостий хилар. Ха хьакхьачай, йоах оратора, торговлеи общественни питанеи предприятей парторганизацей секретарашца республикански масштабе хан-ханнахьа семинараш е.

Къамаьл де дош лу ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара **С. В. Кириллова.**

Коммунистий парти, йоах цо, вай мехкарча комсомольцаштеи кагирхоштеи бола хьокхам ба шоай халкъа деча гӀулакха тӀехь, революце гӀулакха, В. И. Ленина гӀулакха мутӀахьа хилара. ХӀаьта Октябра Даьхен сийлахьа истори хьадоладелча денз кагирхоша бакъду хьамсарча Коммунистически партена шоаш мутӀахьа хилар, ебаю дай сийлахьа традицеш.

ДӀахо нов. Кириллова йоах, комсомолана деш дола партийни кулгал тоаделга дӀадийхача XXIII-ча съездал тӀехьагӀа комсомольски вахара дешаш каст-каста дувца даьннад парте райкомийи горкомийи пленумашкеи бюрошкеи, партийни собранешка. Дуккхача районашка комсомольски организацешта кулгалдела дика лоархӀаш болча къонача коммунисташта тӀадиллад. ХӀаьта из бахьан долаш дикка тоаденнад комсомольски организацей гӀулакхаш. Халахете а, комсомолера партийни ядро кӀезигьеннай цхьайолча районашка, хӀаьта из воча оагӀорахьара Ӏаткъ гӀулакхашта.

Кагирхой советски халкъа турпалерча традицешца хьалкхебара областной комсомольски организацена доккха новкъостал ду коммунистий къаьнача гварде. Массаза а комсомольцашта юкъе ба партеи комсомолеи ветеранаш М. А. Климов, Д. Г. Мидаев, М. П. Попков, С. К. Казалиев, С. Х. Куркиев, дуккха кхыбараш. Оратора хьокхама цӀераш йоах къонача тӀехьенна кхетам балара бокъонца дас санна йоакхо еш болча коммунистий-кулгалхой. БоккхагӀбараша хьаллоацаши йоакхо еши хиларо кагирхой дегаш ураоттаду. Халахете а, цхьайолча предприятей кулгалхой хӀанз а кагирхошта бокъонца хьехам телараш а хинна дӀаэттабац, царна эшараши цар дӀадехараши кхоачашде бицлу.

Комсомола низ, йоах оратора ший къамаьл чакхдоаллаш, парте кулгалдарах латт. Из кулгал хоадамболлаш хӀара денна лоаттадеча моттигашка идейно дог тийша, коммунизм хьалъю къонабараш хьалкхебу бокъонца йола школа я комсомольски организацеш.

Парте Наьсарен райкома хьалхарча секретара **С. Д. Цолоева** пленумага хоам бир, коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара ше хӀара денна беча балха тӀа районни парторганизаце КПСС XXIII-ча съезда решенешца хьалхле лелаеш хиларах. Райкома бюро заседанешка каст-каста дувц юххьанцарча парторганизацеша коммунисташца беча балха хьакъехьара дешаш, парторганизацей секретарий семинарашка дувц коммунисташа КПСС Устави Программеи кхоачашъярах дола дешаш.

Укх тӀеххьарча хана коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара, моттигашкарча гӀулакхашкарча хьала хьалхара цар бехктокхам лакхбара терко дукхагӀа е яьннай юххьанцара партийни организацеш а. Цу гӀулакха тӀа дикача оагӀорахьара белгальяьннай «Электроинструмент» яхача завода, ПМК — 932, мельзавода, Назрановерча машиннаькъа станце, «Назрановский» совхоза Пхьилекъонгий Юртарча отделене, «40 лет Октября» яхача совхоза шоллагӀча отделене парторганизацеш.

Цхьабакъда, коммунистий авангардни лоархӀами царна тӀадиллача гӀулакха хьалхара бехктокхами лакхбара оаха баь болх кхоачамболаш хиннабац. Алхха из бахьан долаш да лаьттанцара йоалача продукце керттера тайпаш паччахьалкхенга дохкара планаш оаха кхоачаш ца яр, ялаташ чуэцилга, гурахьа дув ялаташ дӀадувлга, зябь оахилга тӀехьадаккхар.

Райкомаи юххьанцарча партийни организацештеи хьалхашка декхар латт — организационно-партийни массово-политически балха боарам дӀахо лакхбе безаш. Нов. Цолоева пленума дош лу, районе боахамеи культураи гӀирсаш хьалдара еррига участкашка парте членийи авангардни лоархӀам лакхбергболаш, партийни балха, стили методаши дӀахо эргайоахаш тоаяра долла хӀама дергхиларах.

Трибуна тӀа ва КПСС Надтеречни райкома хьалхара секретарь **В. Т. Белецки.** Цо йоах, хьалхашка латта декхараш тӀагӀерттаи принципиальни кхоачашдергдолаш, шоай балха результатий мах беча хана самокритически хургболаш коммунисташ хьалкхебара, партийни мугӀарий дисциплина чӀоагӀъяра теркам дукхагӀа тӀаахийта яьннай райком, юххьанцара партийни организацеш. Цу доллача хӀамаша, шеко йоацаш, новкъостал даьд партийни организацей денал лакхде, керда производственни толамаш даха.

1967 шера юртбоахама культурай дика хьувкъам кхебаьб района къахьегамхоша, дикка дукхагӀа дулх, шура, кхыйола продукташ еккай паччахьалкхенга. Планах 13500 тонн дохка дезача метте 25352 тонн ялат, 790 тонн дохка дезача 1000 тонн генараш дехкад паччахьалкхенга. КӀин юкъара хьувкъам — 21,9 центнер, ялатийна лаьрхӀа хьажкӀаш — 24,1 центнер, комсаш — 13,6 центнер.

Комсаш лелаеча ворхӀ совхозо дулх дохкара шера план октябре кхоачашъяьяц, шура йохкара шера план Октябра юбилей хьатӀакхачалехьа кхоачашъяьй ерригача совхозаша. Толаме кхоачашъяьй мехкдаьттеи гази даккхара планаш.

Цхьабакъда, шоашта карагӀдаьнначох кхоачамбеш бац района коммунисташ. Ноябре ерригача совхозни производственни коллективашка собранеш хиннай, хӀаьта къахьегамхоша пятилетка кхоалагӀча шера керда декхараш тӀайицар цига.

Районни партийни организаце ший декхар лоархӀ, йоах нов. Белецке ший къамаьл чакхдоаллаш, тӀайица декхараш толаме кхоачашдара коллективаш оарцагӀйоахилгах.

Ший къамаьл района экономика айяра лоаттабеча къовсаме, белггала аьлча, йоккха доход луш дола кӀона дакъа — тхьамка леладелга дегӀадоаладеча коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара хетадир КПСС Нажай-Юрта райкома хьалхарча секретара **В. А. Янгульбаева.** Тхьамка тхоай хьалашка эггара пайданагӀа йола культура хилар соцадир оаха опыта лаьрхӀа эггара хьалха 1962 шера тхьамка дӀаде йолаеннача Орджоникидзе цӀерагӀча колхоза коммунисташ оарцагӀбовлар бахьан долаш. ХӀанз бизза бола тхьамка леладара говзанчаш дукха ба районе. Царех я Гагарина цӀерагӀча колхозера коммунистка Тагирова Ӏайшет, Орджоникидзе цӀерагӀча колхозера Межидова Хавра, Ленина цӀерагӀча колхозера Бисултанова Замат. Уж керте латтача звенеша екъача лордий 15—18 центнер яьккхай хӀара гектара тӀара.

Паччахьалкхенга хӀанзле а дехкад 150 тонн тхьамка, укх шера тхьамка дохкарах 800 эзар соми поврий борц кхебарах 700 эзар соми доход ялар дог доахаш да тхо.

Цхьаккха ферма яц районе коммунисташка авангардни дакъа доацаш. Оратора дувц коммунисташа — хьехархоша, библиотекараша, лораша беча беркалерча балхах. Цхьабакъда, белгалдоаккх цо, районе хӀанз а тоъаш бац юрта боахама специалисташ, ветеринарни болхлой, экономисташ. Эсала я юкъерча звенох йола кадраш — бригадираши фермай заведующешн. Ховш мадарра, цу кхоачамбоацарашта цкъа тха уйла тӀаерзайир КПСС обкома бюрос. Района партийни активои берригача коммунисташеи цӀенхаштта выводаш яьй цу критиках. чӀоагӀбе гӀерт уж кадрашцеи коммунистически морала уйланца къахьегамхой хьалкхебарах беш бола болх.

КПСС XXIII-ча съезда делегата, «Малгобекнефта» НПУ цхьоалагӀча Ленина орден лелаеча промысла заведующи йолча **М. Я. Паука** дийцар коммунистий авангардни лоархӀам лакхбара даькъе съездо хьалхашка оттадаьча декхарех. Цо дийцар коммунистий авангардни лоархӀам лакхбелга Ӏалашдара даькъера шийболх промысла партийни организаце мишта вӀаштӀехьбоах. Промысле болх беча нахах хӀара кхоалагӀвар коммунист ва. Бердача, толашагӀа мел долча хӀаман юхь эггара хьалха дӀайолаераш уж ба. Партийни организаце кӀог гӀортолга я ерригача бригадашка вӀашагӀъехка партийни группаш. Къахьегамца коммунистически гӀулакхаш хургдолча уйланца хьалкхебу цар мехкдаьтта доахараш. Дика а хеташ белгалдаккха дог доагӀа, маларш мелилга, балха тӀера бувлилга, кхыдараш санна дола эхьера гӀулакхаш тха промыслера дӀадаьха хилар.

Партийни организаце боккха болх чакхбаьккхаб балха кердача хьалашта тӀа яккха коллектив кийчъеш. Экономически кхетам чӀоагӀагӀа лу мехкдаьтта доахарашта, хӀанз цар дика кхетаю мехкдаьтта дахарга дӀабода мах лохбар, пайда, кхыяраш санна йола категореш. Коммунисташта юкъе — 25 рационализатори новатори.

М. Я. Паука йийцар кагирхоща беча партийни балха опыт. Ший къамаьл чакхдоаллаш цо дийцар, грозненски крекингисташа дӀадоладаь гӀулакх хьал а лаьца, МалгӀабика мехкдаьттахоша керда декхараш тӀайийца а В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара баха боагӀача тайпара накъабахара уж къахьегама вахте этта а хиларах.

Пренешка къамаьлаш деча дакъа лаьцар иштта Грозненски района 1-ча Мая цӀерагӀча колхоза председатела В. С. Вьючне, Грозненски мехкдаьтта института проректора А. А. Кузнецова, Гудермеса района «Кавказ» яхача колхоза агронома **А. С. Шадиева.**

* * *

Дийцача дешах лаьца соцам тӀайийцар пленумо.

КЕРДАЧА ДЕКХАРАША ТIАХЬЕХ

Укх деношка керда лакхара социалистически декхараш тIайийцад тха совхоза хьайбаш леладераша. Цар дош деннад 1968 шера колхоза доахан 1.550 кертага дIахоачаде, деттараш 450 долаш, хIара бIаь Iатта тIехьа 95 Iаса кхеде, хIара Iаттагара юкъера лаьрхIча 1.500 килограмм шура яккха, дулх даккхареи шура яккхареи шера план 7 ноябрь тIакхоачаш кхоачаньe.

Тха коллективо хIаьзле планал совгIа 607 центнер дулх декхад пачхаьалкхенна, хIаьта ер шу чакхдалалехьа кхы а 500 центнер дохка дага а я.

ХIана колхоза хIара Iатто 1.355 килограмм шура еннай, из соахка цу хана енначул 50 килограмм дукхагIа я. Шура йохкара шера план 20-ча ноябре кхоачашъяьй совхозо.

Лакха хьокхамаш даьхача тхоай хьайбаш леладерашта юкъе къаьстта дика къахьегаш хиннараш белгалбе безам боагIа. Царех я ше леладеча доахах хIара Iаттагара укх шера планал совгIа 450 килограмм шура яьккха доярка М. Дениева, хIаьта К. Якаевас планал совгIа яьккхар 370 килограмм я. Хьайбашта доагIача тайпара Iуналг ду скотникаша Х. Абубакарова, Б. Абдурахманова.

Пятилетко хьалхашка отталаь декхараш толамца кхоачашдараи В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна къахьегама совгIаташца накъабахараи шерра яхь яьржай хьайбаш леладерашта юкъе.

Доахана продуктивность лакхъе атта дац. Масса оагIорахьара тоабе беза болх, резерваш лаха еза. Цудухьа хьалха юош хинначул дукха дукхагIа дIае лаьрхIад оаха доакъара культураш.

Ховш да, хьайбаш Iан замалахьа дизаи йIайхача помещенешка леладеши ца хилча продуктивность лохлулга. Цудухьа беррига низ тIабахийтаб совхоза хьайбаш леладераша царна Iай эшараш Iалашдара.

М. САЙДУЛАЕВ,
Шаьла района Куйбышева цIерагIча колхоза зоотехник.

МЕЛ ДIАЬХЛУ УВЗОРГ

Кхо-дийнахь шу хьалха эггара чIоагIагIа «Елочкашта» нах тIехьабаьннача хана хьаьлъаь вIалла бIарга ца ейна тайпа базаш я МалгIабикерча «Ингушский» совхозе. Къаьнараш «гIовга яьхка кийнаш» мо я царна юхе.

Бакъда, уж «кийнаш» дукхагIа накъайоал доахан леладерашта, хIана аьлча...

ХIанзалца «Елочкаш» оттаергъя яхаш доахан дIачу ца дуташ лаьттай уж. Цул тIехьагIа «Елочкаш» езац базашка дIа ца дехкаш доахан латтаргдолаш юха тоае еза аьнна приказаш даьхкар «лакхера».

ХIара шера хьайбаш тIа ма деттаьй. Помещенеш тоъац, хIаьта керда ираш яьсса латташ хул.

Магац наха царна бIара а хьежаш доахан къе а шийла а лоаттаде, цудухьа юкъ-юкъе шоай кулг «тIахьу» цар цу базашта.

ДIадахача шера хьалхарча отделене ферма заведующе, нов. Картоева цу цIеча кирпишкех еттача базашка аьунагIар сьаргаш а дена хьаьш дир. ТIаккха цу чу дIаоттабир шоай арабиса 140 етт. ДIайха лаьттар уж дIаьхача Iанна. Шура а дукхагIа лора.

Укх шера а из де лерхIаш вар из. Цхьабакъда гIулакх цIаьхха хувцаделар. Цкъа ахкан юккъе цигарча ферма заведующена бIаргаейра аракхесса улла цу база еррига «че»: хьаьш, хьокхий, белаш, сармасташ, новраш, бахьаш. Цецваьлар заведующий. малав-хьогI укхаза доал де эттар аьнна.

Базера хьаарабаьлар ца бовза нах.

— ЭгIаз ма гIолахь оаха хьай хIамаш ишта арахховсарах, — аьлар цар. — Уж хьона хIанзчул тIехьагIа эшаш яц. Оаха хьа бахьашта меттел кнопкаш йохкаргья укхаза.

Ферма заведующе бIаргаш сийрдадаьлар.

— Мичара за шо? — аьнна тоам ца хетташ хьаьттар цо «диканна» бaьхкача хьаьшашка.

Республикански «Сельхозтехника» объединене гIишлой управленера да.

— Мегад хIаьта, дика болх ба шоана тхо дагадеха, — аьлар дас, — тIаккха маца баь даргда шо ер болх?

— Тхо увзорг дIа-хьа увза Iаьмадац, — аьлар цар. Сагота ма хила, цхьа-ши кIира мара ха езац тхона.

Сантараш яха, цар чу бетон чуетта, асфальта наькъаш, ийнаш дахка болабелар уж. Кхехкар болх.

Дог гIоздаьнна вар заведующи. Дукха ха яьлар цул тIехьагIа — цхьа бутт совгIа. Юртара нах шоай къаьна базаш тоае баьхкар ферме догараш, белаш бе а дехка. Кердача базашка дIайолаьчча бесса латтар сангараш. Базе йист хулаш саг вацар, тата дацар. ДIаьхдала доладелар объединенерча СМУ начальника нов. Черноярова увзорг. Грозне гуйран денош хоза аха доладеннадаь Iа укх шера хургдац моггаш из хиналга дарий а хац, кхы дукха сагота воацаш хилар из «Ингушский» совхозерча фермашта.

ЦIаьхха диллача лайво, хIара денна совхозера еттача телефонашца, ухийтача каьхаташа цун сатем боабинзар.

Цу отделенерчун санна чена «операци» е йолаяьтча йиса латт совхозе кхы а ши база.

Кхы дог даха дезац царга аьнна хетача хана фермашка юха баьхкар № 66 йолча мехколонера монтажникаш (начальник нов. Леонтьев) шоллагIа лоа дилла ди дар из. Юха а дIадоладелар базашка балхаш. Бакъда, шоллагIча дийнахь маьлхо лоа дошадешше а юха байра из сийг.

Дукха совхоза доахан чулаха моттиг а йоацаш кхашка лелар бийсаш ара а йоахаш.

— Сагота ма хила. — 20-ча ноябре оаха доахан чуоттадайтаргда базаш кийча а яь, — аьнна хабар дера Грознера фермай заведующеш йохаяь латтача базашка доахан чулахка гIерташ боахкача хана.

Юха а кхашка дIалаьхкар доахан. Лоа а делхаш геттара шийла ди дар тхо цига хинна 22-гIа ноябрь. ШоллагIча отделене 160 етт чубодача кердача база чу наг-нагахьа кулгахйоахкоргаш Iойоахаш фо детташ кулгаш дIоах а деш кхо-виъ зIамига саг воаллар кормушка чу оттадезача транспортерий лентех гон етташ, фенташ хьувзаеш. ТIаккха цхьа юкъ йоаккх цар шоайла бийнаш дIа-хьа детташ бIохьбала ловзар деш. Шийла я МалгIабике хIанз.

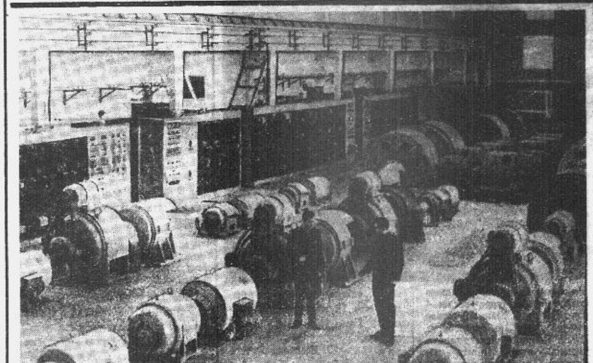
— Укх чу де хIама дац, — йоах цар массане а, — цемент яц, хий дац, транспортерах дIайохка фенташ тоъац...

Цар хьадувцари де дезари дукха дар.

— Беррига кхоачам хилча маца йистеяргъяр ер база доахан чуоттаде мегаргдолаш? — аьнна оаха хаьттача шоайла бIарахьежар кагий нах белажаш а эза. «МоллагIча тховнага хьалхьежа аьннал-хьогI объединене управленера бараша: базаш 20 ноябре кийча хургья аьнна, — хийгар тхона.

Увзорг а ма хулар цхьа ший боарам болаш, кхы дIа-хьа ца озалуш дусаш. Маца йоагIаргья-хьогI «Ингушский» совхозера кердача кхаь ферме «кнопкаш» теIае йиш хургйола ха?

М. ЗАНГИЕВ.

Ленинграда кIал уллача Гатчине А. Ф. Йоффе цIи лелаеча СССР Iилма Академе физико-технически институте йолаялийтар керда синхроциклотрон. Низ болча ускорители 750 миллион электрон-вольт низ бола протоний пучок елар.

СУРТА ТIА: энергокорпуса ускорители машинаш хьаю цех.
П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

СОВГIАТО ДОГ ГIОЗДАЬККХА

Дуккхача шерашка лакха къахьегама толамаш доахаш хьаярах Октябра цIей дездеча деношка Грозненски вагонни депо коллектива елар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий совета, облсовпрофа даим лелаергйола памятни байракх. Из совгIат дала а доагIаш денна хилар хьахьокх цу коллектива балхо. Къаьстта дика къахьег депо болхлоша укх шера. Итт бетта план ханал хьалха кхоачашйир, планах лаьрхIачул совгIа кийчйир итташ эзараш цистернаш. Укх шера пачхаьалкхенна кходаь ахча 160 сом да.

Московски ленинградски предприятей инициатива хьал а лаьца чIоагIа къовсам лоаттабу депо болхлоша вагонашта ремонт ярга, цистернаш йиларга дIайода ха кIезиг а еш, пачхаьалкхен средствааш кхояра. Юкъера лаьрхIача цхьа цистерна йиларга дIайода ха 48 минут лоацъяьй, хIаьта цхьан вагона ремонт ярга дIайода ха кхо сахьат гаргга лоацъяьй. Из бахьан долаш дIабахача итт бетта кхоаь балха ха 570 сахьат да. Цудухьа ремонт а яь дIадахийтай планал совгIа 50 совгIа вагон, пачхаьалкхенна кходаьд эзараш сомаш ахча.

Депо цехаштеи участкаштеи юкъе хьалхалатт нов. Герасимчук керте латта воздухораспределителашта ремонт еча участка коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча участка болхлоша хIанзлехьа кхоачашъяьй валови продукци арахецара цхьайтта бетта план. Планал совгIа кийчъяь дIаяхьийта воздухораспределителаш эзараш я.

Цу участка болх ритмично дIабахар чIоагIа лоархIаме да Грозненски Гудермесски локомотивни вагонни депо коллективашта, технически хьажара пункта коллективана. Воздухораспределителаш хиларга хьежжа мара дIабаха йиш яц цар болх. Из дика кхетаду участка болхлоша. Дуккхьала цхьан Грозненски депо ремонт яь арайоалача 24 вагонаи кхычахьеи мел эша тормозной прибораш кийча хулийт цар. Шоаш бахьан долаш цхьаккха предприяте балха тIа хьовзам хилийтац цар.

Иштта лакха къахьегама толамаш дахара бахьанаш дукха да. Царех керттердар да чурча кхоачамех бизза пайда эцар. Цул совгIа хIара болхло шийн болх дика бовзаш ва. Царех хIаране массехк операци кхоачашъю. Масала, прибор вIашагIъяккха, прибора ремонт е, из вIашагIйолла хов. Цу гIулакхо торо хулийт цамогаш хинна моллагIа болхло балха ца воагIаш висача цун метта кхывар дIаоттаве.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи участка коллективо яьккхача денз дукха хувцамаш хиннад, — аьлар цу участке балха тIа хьалхалаттача бригада бригадира Топчиев Анатоле. ЦаI массанена тIехьа, массава а цхьанцена тIехьа яхача принципах къахьег хIаране. Цудухьа укх тIеххьарча шерашка цхьа дезал санна барттайна къахьегаш я коллектив, къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш а нийслац.

Къаьстта дика лел цига балха опыт дIа-юха ялара гIулакх. Масала, цу участке 17—20 шера болх беш къаьна кадрови болхлой ба тормозной приборий слесараш Тиконови Попови. Цар шоай Iомабаь болхлой ба цу цехе болх мел бераш. Цар шоай хьехархошта нийссен лакхагIеи къахьегама толамаш доах. Царех доккхал ду хьехархоша.

Участка хIара болхло творчески къахьегаш ва. Цудухьа рационализаторски предложенеш производствана юкъехьахьарах депо цехашта, участкашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай цо. Укх шера планах производствана юкъеяхьа езаш хинна рационализаторски предложени ткъо яр, хIаьта хIанзлехьа производствана юкъейихьар 19 предложени я. Цар пачхаьалкхенна эзараш сомаш пайда баьб. Дукха ха йоаццаш нн. Герасимчука, Топчиева еннача кхаь предложене пачхаьалкхенна 5—6 эзар сом пайда баьб.

Шоай балха говзал лакхъяра а дукха къахьег болхлоша. Каст-каста занятеш хул дикагIйолча опытах лаьца. Цига беседаш ю новаторашa. Институташка, техникумашка деша бaгIаш а дукха ба. Царна юкъе ба нн. Третьяков, Усков, Огонянц, кхыбараш. Балха тIа лакха толамаш доахаш санна дика деш цар дешара заведенешка а.

Цу коллективе къаьстта дика къахьегарна белгалбаьнна ба слесараш Тихонов, Топчиев, кхыбараш. Цар лелаю «Сийлен машиннаькъахо», «Машиннаькъа транспорта отличник» яха значокаш. Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра къахьегама вахте эттача царех хIаране сменах нормаш 135—140 процент кхоачашъю.

Б. КОСТОЕВ.

ОВСАРЕ БОЛХ БАЦ

Хьайбаш лелалу боахам ала йиш йолаш я Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоз. ХIаьта ховш ма дий хьайбаш леладерашта хьалхашка КПСС XXIII-ча съездо бехктокхаме декхараш оттадаь хилар. Дулхи шуреи дукхагIа даккха, уж дахарга дIададар лохде, боахама рентабельность лакхъе еза цар. Цхьабакъда цу керттерча декхарех дика лоархIабац совхоза къахьегамхой. ДIабахача итт бетта шура йохкара план кхоачашъяьяц совхозо, дулх 986 центнер тIадисад.

Пятилетка хьалхарча шера ийс бетта яьккхачул 131 килограмм кIезигагIа яьккхай шура хIара кхоабача Iаттагара укх шера цу хано, хIаьта хьайбашта дийнахьи буси тIакхета дулх 46 грамм кIезигденнад.

Лакха ба хьайбай продукци яккхарга дIабода мах а. Цхьа центнер шура яккхарга дIабода мах планах 14 соми 52 кепиги болча 21 соми 87 кепиги, дулха центнерага дIададар цкъаш ахаззеи дукхагIа да.

ДIадаха юртбоахама шу 54,9 эзар сом зе деш чакхдаьккхар совхозо, дукхагIа долча даькъе хьайбай продукташ яхарга дIададар лакха хиларах дар из.

Хьайбай продукташ кIезига яхари уж яхарга дIабода мах лакха хиларей бахьанаш дукха да. Цкъа-дале планах лерхIача тайпара растениеводства продукташ ца яхарах кхоачамхиллал гIожа, моша, концентрированни доакъар Iалашде торо хилац. Доакъара единицаш лаьрхIача эшачох 47,4 процент мара хилаш доакъар. Из Iалаьмате кIезига да. Из деррига а совхоза кулгалхой специалисташ лаьтта леладара культура лакхъяра оарцагI ца балар, севообороташ нийса ца хилар, хий дехкача лаьттаех бизза пайда ца эцар бахьан долаш да.

ХIанзарча хана цу совхоза бар санна бола диъ эзар бежан дола хьайбай боахам лелабе хала да механизаци юкъе йоацаш. ХIанз а дукха да кулгашца ду балхаш хьайбаш, коа тIара оалхазараш леладеча фермашка. Хьайбаш леладерий хала болх аттача баккха дукха сагота бац укхаза. Кхоачам ба ер масал доаладича: цхьоалагIчеи кхоалагIчеи отделенешкарча шурий-товарни фермашта механизаци е йолаяь ер кхоалагIа шу да, хIанз а чакхдалаза да уж балхаш, хIаьта вокх фермашкара балхаш дай Iаьдалаг1а ду. Коа тIара оалхазараш леладераша 200—250 метр гаьнара кара кхухь хий. Деррига балхаш кулгашца ду ерригача совхоза дийнахьи буси 50 тонн муж лоаттабеча кормоцехе болх беча йиъ кхалсаго.

— Цу дерригача бахьанаша декхарийла ду тхо уж кхоачамбоацараш дIа а даьха хьайбай боахам рентабельни хилийтара наькъаш лаха.— йоах совхоза парткома секретара нов. Дарчиева.

Хьайбай продукташ дукхагIа яхари нарга дIабода мах лохбараи долча лоархIамерча хьалех цаI да дIахо йолача хана доакъара ялата-бобови культураш дIайийна моша конвейер шерьяри лоаман даьгIенаш дукхагIа караерзаяри.

Укх шера лоаман даьгIенашка дажа дIалаьхка 1100 бежан дар совхозо. Бакъда укх аьхки лоам Iалама хьалаш хала хиларах дукха пайда эца йиш хиннаяц скотникий альпийски даьгIенех, хIаьта а шин бетта дожадаь цIадоаладаьча 470 сиргIалаи шинараи 200 центнер дулх тIакхийттад. ХIаьта цига тIакхийттача дулха хIара центнерга дIададар плановичул дукха лохагIа да.

Духхьал из цхьа хIама дика хинна Iац лоаман даьгIений. Цига дажа хьайбаш дIалахкарах кхо бIаь тонн совгIа дика доакъар Iалашде йиш хилар совхоза. ХIанзалца доакъар ца тоъаш хиннача боахама из чIоагIа новкъостал да.

Из дика кхетадаьд совхоза кердача кулгалхоша, цудухьа хьатIадоагIача шера кхы а дукхагIа хьайбаш лоаман даьгIенашка дажа дIалахка лерхI.

ЦхьоалагIа ноябрь тIакхоачаш чусоцадаьд совхоза хьайбаш, цхьабакъда йиьлагIча отделенера помещенеш тоаянза я. ДIадахача шера санна укх шера а кхоачамхиллал доакъар Iалашдаьдац совхозо. Юкъара хьайбаш Iангара дахара 3800 тонн хила езача 3307 тонн мара гIожеи 18000 тонн хила езача 9817 тонн мара силоси кийчъяьяц.—Доакъара ши эзар тонн шекара свекла кийчъергья оаха, — йоах совхоза кулгалхоша. Цкъа-дале мел зе да из боахама селла маьхера культура доакъара дIайохийташ, шоллагIа-дале дикача люцерна лу пайда а лургбац цо хьайбашта.

Хьайбай боахам дIахо йодача хана рентабельни хургболаш из зене хулийта керттера бахьанаш лоацпача хана дIалахара беррига теркам тIабахийта беза совхоза кулгалхоша, партийни организаце, керттерча специалисташа.

Т. АРЧАКОВ,
собкор.

ХЬУВКЪАМ ДИКА ХУРГБА

Укх шера Гудермесски района боахамий къахьегамхоша дика толамаш даьхад. Октябра цIей тIакхоачаш кхоачашйир районо пачхаьалкхенга еррига юртбоахама продукташ йохкара шера план. ХIара боахамо планах лаьрхIачул совгIа чуденал ялат, из бахьан долаш дикка тIехкхоачашъяьй пачхаьалкхенга ялат дохкара план, планах лаьрхIачул совгIа Iалашдаьд фу.

ХIанз чуийца доалаш латт боахамашка дуга а. Из культура а дика хьийкъай, планах лаьрхIачул дукхагIа чудахь из, 30 центнер план йолча 40 центнер йоал хIара гектара тIара. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья пачхаьалкхенга планах лирхIачул шозза дукхагIа дуга дохка.

Цу тайпара дика толамаш даьхад районе шекара свекла кхееча а. ХIанзле пачхаьалкхенга планах йоагIачул ворхI эзар тонн дукхагIа ехкай свекла. ХIанзчул тIехьагIа йиъ эзар тонн кхы а йохка лерхI боахамаша.

ЛоархIаме да укх шера боахамаша даьха къахьегама толамаш. ЦхьабакъдатIадоагIача шера кхы а лакхагIа дола къахьегама толамаш дахара тешшаме мероприятеш белгалъяьй боахамий специалисташа.

ТIадоагIача шера еррига юртбоахама культураш дикагIа хьувкъаяра аьттув болаш да гурахьа юв культураш агротехнически бокъонашка хьежжа дикеи сихеи дIаер. Республика районашта юкъе шоллагIа даьлар тхо уж культураш дIайийна. ДIа мел йийна гурахьа юв культураш хIанз цхьатарра хьатIаьнний. Из тамаш е езаш а дац, хIана аьлча пхи эзар гектара тIа гурахьа дув ялат дIаделехьа минеральни удобренеш тайсаяр. Цул совгIа бIаьстан юхье цу культурашта подкормка е а Iалашъяьй минеральни удобренеш.

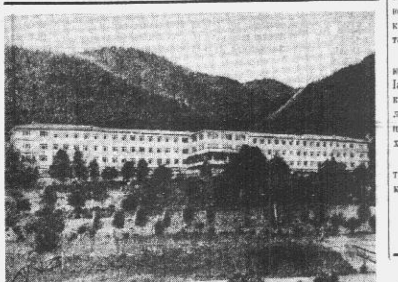
БIаьсти юв культураш дика хьувкъаяра зибь мел лоархIаме я ховш да. Зяба аха лаьрхIа хинна деррига лаьтта аьха даьннад тха района боахамашка. Цул совгIа, из лаьтта ахалехьа минеральни удобренеш тайсай кхашка. Шекара свекла дIаюргйолча лаьтта 6 центнер кхоачийтар уж, хIаьта бIаьсти хIара гектара тIа кхы а йиъ-йиъ центнер тасса лерхI. Цу гIулакхо чIоагIа аьттув боаккхаргба юртбоахама культураш хьувкъае. Цох а кхоачам бац «Октябра 40 шу», «Кавказ» боахамашка. Цу колхозий кхаш леладераша минеральни удобренел совгIа кхашка органически удобренеш а яхка лерхI, хIара гектара тIа 20 тонн а йолаш — «Октябра 40 шу» яхача колхозе 250 гектара тIеи «Кавказ» яхача колхозе 200 гектара тIеи.

ТIадоагIача шера дукхагIа хилийта лаьрхIад боахамаша бобови культураш, люцерна, горох дIаюргйола лаьтташ. Уж культураш хиннача кхашка дIайийна ялата культураш, къаьстта дуга геттара дика хьувкъийта аьттув хулийтаргба аз хьалхагIа цIи яьккхача культураша. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья тIехьа тIайоагIача хана севообороташ балха юкъейоалаеча хана дукхача шерашка тIаювлача баьций ши кха хилийта.

Боккхача лоархIаме да, бIаьсти ювча культурай фу ший ханнахьа Iалашдар а. ЦхьоалагIа декабрь тIакхоачаш деррига фу кийча хилийта лерхI боахамий агрономаша. Из цхьоалагIчеи шоллагIчеи классах хургда.

Цу мероприятеша йиш хулийтаргья тIадоагIача шера кхеергйолча культурай хьувкъам дикка лакхбе.

В. КОПАЕВ,
Гудермесски района юртбоахама производственни управлене керттера агроном.

Грузински ССР. Боржоми городера ВЦСПС керда санатори.
Б. Дадвадзе сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯХЬ ЛАЬГI ЦА ЙОЛИЙТАШ

Политически а къахьегама а хьинар айденнача хьалашка накъаера тха завода коллектив Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 50 шу дузача денна. Толамца кхоачашдир юбилей сийна тIайийна социалистически декхараш. Валовни товарни продукци арахецара итт бетта план 103 процент кхоачашйир, планал совгIа вай Даьхенна 131 эзар сома маьха продукци елар завода барттайнача коллективо. Социалистически яхь лаьгI ца йолийташ Советски Iаьдала шоллагIа ах бIаь шу доладуш творчески къахьега йолаеннай тха коллектив. Москваи Ленинградеи промышленни предприятей патриотически болам хьал а лаьца тхоай деррига хьинар тIалахийтад оаха пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра.

Хьалха санна, производства лоархIамерча участкашка хьалхалатташ ба коммунисташ. Цар даим хьокхам гойт, къахьегамхой оарцагIбоах керда толамаш дахара. Цудухьа, коллектива сий ду коммунистий.

Производстве авангардни роль лелаеш хьайоагIа коммунист Яшина Нина Васильевна. Цо хьокхаме къахьег, Iоаь йоккха опыт шерра дIайовзийт новкъосташта.

КПСС член Мусаева Азима ПаьтIамат слесарь-сборщица йола массехк шу да. Лакха лелаю цо коммуниста сий дола цIи. Цхьа ди дIададац хьинар долча кхалсага шийн сменни задани кхоачаш ца еш. Иштта хьинаре дакъа лоац ПаьтIамата общественни вахаре а. Из я Наьсарен районни Совета депутат.

Производственни а общественни а балхаш дика ду слесарь-наладчика Даурбеков МурцаIалий Мусас. ТолашагIвола специалист лоархI цунах. Къонача коммуниста даим кхоачашъю шийн сменни заданеш. Цехови профсоюзни организаце председатель а ва из. Цудухьа боккха теркам тIаухийт профсоюзни вожако цеха коллектива юкъе социалистически яхь йоаржаяра. Укхаза хан-ханнахьа ю цун итогаш, белгалбоах цу яхье котбаьннараш, хIаьта гучадаьнна кхоачамбоацараш шоайла дага а баьле дIадоах.

Производственни отдела начальника коммуниста Васютин Григорий Ивановича цахаддаш терко ю заводага ритмично болх байтара дешай. Дукха маьхала предложенеш тел къахьегама овсарле лакхъяра. Иштта боккха общественно-политически болх чакхбоах цо коллективе.

Завода коммунисташа шоай керттерча декхарех цаI лерхI коммунистически къахьегама болам шербар. Коммунистически къахьегама ударник яха сий дола цIи лелаерех дукхагIбараш коммунисташ ба. ХIанз заводе цхьа коммунист вац из сий дола цIи яккхара къовсам ца лоаттабеш.

Иштта боккха теркам тIаухийт коммунисташа технически прогресс бахьан лоаттабеча къовсама а. Цу балха ларде йиллай завод технически эргаяккхара план. Из доккха, лоархIаме документ оттадеча хьинаре дакъа лаьцар коммунисташа Шакриева, Брагинске, Темурзиева, Зурабова, Джандигова. Диъ шера лаьрхIа я из план, 600 гаргга йоккха мероприяти я цу тIа чакхъяккха лаьрхIа. ХIаьта уж кхоачашъяро торо лургъя завода проектни мощность лакхъе.

Цудухьа кIезига теркам тIахийтац заводе Iилма ларда тIа къахьегам вIаштIехьбаккхара. Заводе оттальй Iилма ларда тIа къахьегам вIаштIехьбаккхара пхи план. Царех шиъ хIанзлехьа производствана юкъейоалаьй, цо торо хилийтар 10 эзар сома маьха бедал кхое.

Коммунисташта карагIдаьннача дикача гIулакхех дукха дувца мегаргдар. ЦаI да царна массанена белгалдар — завода гIулакхех дог лазар, хьаьнала къахьегар, керда толамаш дахара еррига коллектив оарцагIъяхар.

Н. ПАШЕННЫХ,
Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача завода парткома секретарь.

Лакхлу къахьегама овсарле

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод цхьаьца халонаш нийсъяларах план кхоачаш ца еш тIехьаюсачарех хилар. Цудухьа ерригача цехашка, участкашка, установкашка шерра бoаржабир производство тоаяра болх.

Къаьстта чIоагIа болх бир коллективо октябрь бетта. Цу бетта диъ дийнахьа планал совгIа продукци арахецаш хилар завода еррига коллектив. Къаьстта лакха ба къахьегама овсарле лакхъяра хьокхам. Из я планах йоагIачул 20,3 процент лакхагIа. Дикка лохденнад продукцега дIададар. Цу чотах пачхаьалкхенна дукха ахча кходаьд.

ТIадиса декхар дIадоаккхаш юкъейихьача мероприятеех я материалаш, реагенташ, энерги кхом беш лелаяр. Кходаьд 200 тонн технологически доагор, 5 миллион киловатт энерги, вай грозненски «форда» чу дар миссел хий. Дика пайда хиннаб маьхера реагенташ кхоярах а.

ХIаьта а массехк бетта ритмично баьзар заводо болх. Катализаторни производства бедал кхоачамхиллал ца лоаттаярах бизза пайда ца эцаш юсар установкай производственни мощносташ, йовра лакха квалификаци йолча къахьегамхой балха ха.

ЧIоагIа раьза хинна хьаллаьцар мехкдаьтта чакхдоахараша крекинг-завода болхлоша дIадоладаь гIулакх. Цехий коллективаша тIайийцад керда социалистически декхараш. Иштта, С. С. Санамова керте латтача № 2 йолча цеха коллективо лаьрхIад пхи шера план ворхIлагIча ноябре кхоачашъе, хIаьта № 1 йолча цеха коллективо — ткъоалагIча декабре. Иштта, ши-шийн декхараш тIайийцад кхыча цехаша а. Ноябрь бетта хIара денна доахача толамашка хьежача гуш да уж декхараш кхоачашделга лерттIа дIадоладеннилга. Массанахьа тоаеш я технологически процесс, юкъекхувл механизаци, автоматизаци. Заводе чакхйоахаш латт производственни низ совбаккхара, продукци дукхагIа арахецара, фондех биззагIа пайда эцара мероприятеш. Ала деза, уж мероприятеш чакхйоахача завода «Грознефтехимзаводы» объединене гIо эшилга, къаьстта катализаторни производства бедал лоаттаяра даькъе.

Дукха ба заводе хьаьнала къахьегаш шоай цIи хазийта болхлой, коммунистически къахьегама ударникаш. Хадданза нормаш тIехкхоачашъеш хьабоагIа № 25-1 йолча установка воккхагIа вола оператор В. Исаев, № 22-2 йолча установка тIара воккхагIвола оператор Г. Кашахутдинов, № 3 йолча цехера операторараш Л. Ботвинкин, Г. Белагирев, электромонтераш В. Королев, Н. Павлов, кхыбараш. Цар сурташ Iоахк завода сийлен Доска тIа хьалтеха. Завода сийлен книжка тIа дIаяздаьб № 43-3 йолча установка начальник И. Волняков, воккхагIа вола оператор В. Милькин, слесарь В. Савиночкин.

Дукха да къахьегамхой производство тоаеш де дезар. Завода коллективо шийн беррига низ, хьинар, говзал тIаяхийтай кхоачамбоацараш дIа а даьха лакхача толамашца пятилетка кхоачашъяра.

Л. КУРАЧИНСКИЙ,
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода директора заместитель.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

Дерригача дунен общественноста уйла хІанз тІайийрзай цІенхаштта ирденчача Кипрерча хьала. Событеш укхаза дІайолаеннай 15-ча ноябре, вІашагІьийна греческий турецки нах бахачу Кипра цхьан районе герз вІашка а детташ Кипра къаман гварде подразделенештей туркашта-киприоташтей юкъе лов хиннача хана. ХІанзарча событешка провокационни дакъа лаьцар законах доацаш гІайрен территоре тІа доаладьча греце реакционни милитаристски гІозараша оттаваьча инарала Гриваса командованех долча греческий бІунаша. Цу доллача хІамаша Греценей Турценей юкъера гІулакхаш ирдаьд, кхерам тІатессаб Кипра суверенитетай из ший мукъехьа хилараи, Малхбоален Средиземноморьерча машараи кхерамаленнеи.

Английски колонизаторашца йІаьххача ханеи хален къовсам лоаттабаьчул тІехьагІа 1960 шера кортамукъале кхаьчай Кипрага. Цхьабакъда, шоаш гІайрен тІара дІабахалехьа Кипре бахача грекашхеи туркашхеи болча наха юкъе искусственно къамий моастагІал долла кхийнад цар. Кипр кхычарех тийша хІама доацаш хиларах яккха а цунах НАТО малхбоалехьарча флангера бастион е а гІерташ, империалистий безам ба къамашта юкъерча моастагІалах шоай гІулакхашта пайда эца.

1964 шера США департаменто оттайир Ачесона план оалаш яр, «Энозиса» хьисапе, вешта аьлча Кипр Грецех дІатохарца, цу планах автоматически НАТО-на юкъе яха а цу блока ший тайпарча «хи бухе йодаш йоацача авианосцо» деш дола гІулакх де лезаш а яр гІайре. Американски империалисташа шоай политика чакхъяха хержай хІанз греческий тІема хунта.

ХІанз а кхохкаденна латт Кипререи Кипрана гонахьареи гІулакхаш. «ТІехъяьнна чІоагІа тІема кийчо» яь дІаоттадаьд Греце герзашцара низаш. Герз ловзадеш я греческий военщина, бахьан лех цо Кипра чурча гІулакхашта гуччахьа юкъегІортараи «энозис» чакхъяккхараи.

Турце а ишта тІема кийчлаь дІаоттадаьд ший герзашцара низаш. Кипрагахьа бухь биллаб турецки флото. Турце официальни гІозарий викалаша хьакхайкадаьд Турце бІунаш Кипре Іодоссаде тарлуш хилар.

Цу кхохкаденнача хьалашка цІенхаштта беш бола хоам а кхетамцеи сабарцеи хилара беш бола тІахьехам а санна йийкар Кипрерча а Кипрана гонахьарча а гІулакхашца дувзаденна Советски правительства яь заявлени. Цу тІа уйла тІаерзаю цу районера американски политика машар бу политика санна хетийта гІерташ США официальни гІозараша дувцараш гІулакхаш идаргеи киприски паччахьалкхен чурча гІулакхашта юкъегІортаргеи вугаш дола США практически гІулакхаш а вІашии нийса доагІаш ца хилара. «Юманите» яхача французски газето излечох, США правительства хІаншара хьал аьттув болаш лаьрхІад Кипр кхычарех тийша хІама доацаш хулга дІадаккхара, кхыметтел, нагахьа санна Греценеи Турценеи юкъе тІом болабалара кхерам болаш из хилча а.

Кипра суверенитет, из кхычарех тийша хІама доацаш хулга, цун территориальни бІарччал хьаллацара, цхьанна а тайпара арахьара юкъегІортилга доаца республике бахача грекашхеи туркашхеи болча наха юкъерча гІулакхий дерригга а дешаш машара наькъаца къоастадара тІехьа латт Советски Союз.

КАПИТАЛИЗМА ФИНАНСОВИ ЛАРДАШ МЕЛЪЯЛАР

Английски стерлингий фунта девальваце (американски доллараца нийсдича цун мах 14.3 процент лохбаларо) тешал ду Вильсона правительства экономически политикана банкротство хилара даь а ца Іеш. Фунта девальваци — из хІанзарча капитализма еррига валютно - финансови система мела хилар гойташ бола капиталистически дуненна унзара хьокхам.

Лондона цхьан оагІорахьара акт яцар девальваци, английски экономика кІалхарьаккхар дукха США-цеи малхбузехьарча кхыча мехкашцеи яьча соглашенех хьахиннар дар. Цу тІа а, фунта мах лохбалара процент белгалъяьй еррига валютно-финансови лардаш йохаергІоацача тайпара. (Луккхача обозревателаца белгалдаьхад, английски экономика юхаметтаоттаяра фунта мах 30 процент лохбанза барг ца хилар). ХІаьта а корзагІбаьнна ба малхбузехьарча столицашкара бараш. «Массанега а кхоачаш зулам даргдий-хьогІ цу английски гІулакхах?» — хетт «Нью-Йорк таймсо». «Вай дог тийша дац, — аьлар французски финансови экспертех цхьанне, — событей лелама тІахьожам лоаттабе воай вІаштІехьдаргхиларах».

Белгала да а да из ишта, капитализма финансови заправилий тІахьожама кІалхарйоалаш латт событеш. Англена тІеххьа цун гІулакх дІадоладаьи шоай валюта девальваци елга хьакхайкадаьи дола мехкаш сел дукха деце а, финансови лардаш чІоагІа мелъеннай. «Дошо хорш» енай хІанз дерригача капиталистически дуненна — сихлаь эцаш латт дошув. ХІаьта дошо мах дикка лакхбеннаб доккхагІа долча капиталистически мехкаша яьча соглашене оттабаьча боарамал. ХІаьта цун маІан да, хІанз доллара а хІама теха хилар. «Нагахьа санна лага а доацаш пІаьхха дошув хоатташ хиларо цун маьхаш лакхдойл, — язду «Сан» яхача английски газето, — доллара автоматически девальваци хул. Доллар кхерамегІа хиннад стерлингий фунта девальваци яьчул тІехьагІа низ тІабахьара». «Дошув ийдаро дагадохийт, — язду «Файнэншл таймс» яхача цхьаькха английски газето, — дунен халкъашта юкъера валютни система, дуккхачарна из хилча дика хетачул, кІезигагІа низ болаш хилар».

ДІауха валюта кІезигьар духьа уметни банковски ставка лакхъе а промышленни производствана ца Іаткъа йиш йоацаш дола дуккха кхы тайпа гІулакхаш лораялара чакхдаха дезаш а США. Цхьаькха оагІорахьара, девальваци яр бахьан долаш Англега дарегІча маьхех дунен рынке кхахьа йиш хургйолаш дола английски товараш «чухьедара» кхерам тІабессаб американски промышленноста «Нью-Йорк таймсо» белгалдоаккхачох. Иштта корзагІбаьнна ба Англе кхыбола конкуренташ а. Валюташта юкъе хІанзара кегар хиларах Франци бекке е гІерташ ба цхьабола английски обозревателаш. Масала, «Дейли экспресс» яхача газето яздора, «ВІашагІкхийттача Штатий дошо запаса наступлени еча кулгаллер» Франци я, цо лерхІар «доллара гІулакхаш бухдаха» гІертилга да яхаш. ГІулакхаш цу тайпара доашхилга мел аьлча а кхоачамболаш дац. ХІанзарча валютно-финансови кегарий бахьанаш капиталистически система чура дена бухъяккханза ца юташ долча бирсача низех доахк. ХІаьта фунта девальваци — цу процесса белгалонех цаІ.

«Нью-Йорк таймс» яхача газето укх деношка дагадохийтар 1931 шера чакхъяьккха стерлингий английски фунта девальваце «дунен шоллагІча тІемага кхаччалца дІайІаьхъеннача йоккхача депрессе бІарзагІа йола фактор» хилар. ДоккхагІа долча американски газето дагадохийтар капиталистически дуне чулаьцача, тешам байначеи унзарленийи хьалашка белгалдоалаш да.

КИЗИНГЕРА АЗИАТСКИ ТУРНЕ

Боннерча ший резиденцера ара а ваьнна, Инде, Бирма, Цейлона, Пакистана столицашка гІолла чакхбоалаш никъ болаш йола 10 ден турне вахар канцлер Кизингер. Канцлер наькъа аранлар азиатски мехкашка сатассар дац. Цун наькъо лерхІа гІулакхаш кхы тайпа да. ФРГ арахьара политика «машар дукхабезаш» йолга дІахайтар, Азера цун позицеш чІоагІъяр — дукха башхало юкъе йоацаш уж да официальни бонски кепайоазоно белгалдаьха делегаце декхараш.

Хозехетадаь дац, шоашта «машар дукхабезаш» хиларах Вьетнамерча тІема кхуврча къаьстта юхедала мехкаш тешаде гІерташ Бонне сел чІоагІа корзагІбаьнна хьувзаш хилар. Хьанна хац, Вьетнамски халкъа духьалара американски агресси Малхбузехьарча Германе йизза хьаллоацаш хилар. Цу тІа а, Бонне официально хьакхайкадечча тайпара, моральнии политически гІулакхаш хьаллацарах» хинна Іаи деш дола къамаьл. ФРГ-ес США къулбехьеннвьетнамски марионеткашта тайп-тайпара тІема кхоачам лоаттабу, царна кредиташ тел, ший специалисташ ухийт.

Малхбузен Германи «машар дукхабезаш я» яхаш дувцараш башха дог тешалеш ца хилар дика кхета а деш, ФРГ доал деча гІозараша Кизингера тІадиллад экономически новкъостал дергда а яхаш Азе мехкий правительствашта шоашкахьа яха гІортилга. Цудухьа дош далара юхлозалуш бац Бонно бахийтараш. Цу тІа а, Азе мехкий прогрессивни кепайоазоно белгалдоаккхачох, цу тайпарча новкъосталах малхбузенгермански неоколонизатораша пайда эц азиатски мехкий къаман хьаьташта зулам даргдолча тайпара. Бокъонаш цхьатаова йолча наькъашца вІалла а лелаяц торговли. ФРГ-ера импорт, массаза а яхар мо, цу мехкашкара йоагІача экспортал дуккхазза а лакхагІа я, хІаьта цо дукхагІа ФРГ-ех тийша хулийт уж экономически гІулакхашта. Шерра хьакхайкадеш дола экономически «новкъостал» тайп-тайпара условеш шийна тІехьайолаш да. Масала, ФРГ-е мехка экономика госсектора ларда тІа а ца йоалаеш, частни предприятей новкъосталца дегІайоалаелга.

ФРГ Азе мехкий чурча гІулакхашта юкъегІерташ хилар хьахьокхаш дола цхьаькха масал да тоадала доладеннача вокх германски паччахьалкхенцарча — ГДР-царча цу мехкий гІулакхашта массе оагІорахьара новкъарле е гІерташ из хилар. Йоккха кхоане а йолаш сихха дегІабоагІаш латта социалистически мохк бакъбаь дІатІа ца эцара позици кхыча паччахьалкхенашта а качйолла гІерт Бони. Кизингера бихьача наькъо лерхІарех цаІ бокъонца сенах латт аьлча из латт, шантажийи кхерамийи новкъосталца Азе мехкашка ГДР-цара шоай гІулакхаш дитийта гІортилгах.

Деле ше къамаьл деча хана «ерригача Германе» цІерагІа ше лув аьнна хетийта гІергар Кизингер. Цо хьакхайкадир, белгала аьлча, ГДР бакъъяь тІаэцар Инде оагІонгахьара шийца «гоамал» хилар санна лоархІаргдар бонски правительства, аьнна. Цхьабакъда, цу эхь доадаь суверенни мехкашта юкъегІертара хиза йоагІаш йола духьале хиннай. Индийски парламента 30 совгІча депутата кепатеха араьккхай «ГДР-царча гІулакхашта моллагІча кхыча мехка держава диктата мукъагІа яха мегергьяц Инди цхьанна а тайпара, — яхаш йола заявлени — тхона хет. — белгалдоаккх заявлени автораша, Инденеи ГДР-аи юкъера доттагІала гІулакхаш вай мохк экономически дегІакхувлар духьеи дерригача дунеи тІарча машара духьеи чІоагІлуш хила деза аьнна».

Н. КОЧЕШКОВ,
С. ИВАНОВ,
А. РАЧКОВ.
(ТАСС).

ШИЙ БОЛХ ДУКХА БЕЗАШ...

— МалагІча дешаех дола книжка дешаргдар Іа, хьона эггара дукхагІдезар фуд? — ишттa хаттараш ду Грознерча № 21 йолча школа библиотекара Н. И. Оськинас библиотеке даьхкача берашка. ТІаккха цо дийха книжка дІа а лий оал цо: — Дика дешалахь, хьо юха веча аз хоаттаргда хьога книжка тІа дувцачох.

Из сурт хІара дийнахьа гургда библиотеке веначоа. Хьона эшаш дола литература харжа хьож библиотекарь. Нагахьа санна эша книжка кора ца доагІе, кхыдар лаха новкъостал а ду Нина Ивановнас.

Ткъо шу да Нина Ивановнас библиотеке болх бу. 1947 шера Нохч-ГІалгІай педагогически института исторически факультет йисте а яьккха, ера из № 21-ча школе балха. Оськина дІаац библиотека заведующелла. Институт яьккха яле а балха опыт яцар цун, бовзацар библиотекара болх. Цудухьа библиотекара болх шийна дикагІа бовзаргболаш дукха методически литература дешар нов. Оськинас.

Дукха ха ялалехьа ший балхах дика кхийтар Нина Ивановна. ХІанз опыт йола библиотекарь я из, раьза ба цунна дешархой а хьехархой а. Каст-каста баркал оал цар хьинар долча библиотекара. Библиотекарь йоллаше а 5—7-ча классашка истори а хьех Оськинас. Вахарца айхха ювзаш, дешархой дикагІа кхетаргболаш гойтара пособех бизза пайда а эцаш чакхйоаккх цо хІара урок. Дика хов цудухьа цо хьехача дешархоита истори. Цун болх белгалбоахаш дуккхаза Сийлен грамоташ тийннай Оськинайна школа дирекцеи ГорОНО-и. Дукха ба № 21 йолча школе книжкаш дукха дезаш йола дешархой. Укх шера библиотеке дІаязвеннав 900 совгІа саг, хІаьта Нина Ивановна гІерт из боарам кхы а лакхагІа хилийта, школе дешаш долча дерригача берашта книжкаш дезадалийта. Цу даькъе дукха болх бу цо библиотека активаца. Каст-каста ю цо утренникаш, тайп-тайпарча темаех лаьца йола сайренаш, дешара конференцеш, диспуташ, кхыйола мероприятеш. Дукха ха йоацаш «Книжкаца болх мишта бе беза» яхача темах йола дешара конференции «Ленингара фу Іомаде деза дешача кагирхоша» яхача темаех йола сайрен хилар школе, дийшача книжкаех лаьца беседаш яьй. Духхьала укх шера яьй школе Советски Іаьдал доаккхаш лийтача сий долча революционерех Щорсах, Камох, Калининах, Фрунзех, Крупскаях лаьца беседаш. Укх деношка хургья «Ленинца хиннача наха дувцар» яха тематически сайре. ХІаьта 1—4-ча классай дешархошта лаьрхІа хиннай «Ильича дешара шераш», «Ленин — дунен эггара хьалхара социалистически Іаьдал хьакхеллар», «Ленини вай мохки» яхача темаех йола утренникаш. Тематически утренникашцеи сайренашцеи цхьана вІашагІъехк Нина Ивановнас ше кулгал а деш тайп-тайпара йола книжкай выставкаш. Царех цаІ я «Ленина вахар — вайна масал» яха выставка. Ший балха юкъе дукха дешархой увз нов. Оськинас. 5—7-ча классай дешархоша библиотека хІара деха мел дола книжка тоаду, порядкага хьож, дешара вІаши новкъостал ду. Цу классай дешархоех хІаравар библиотекара болх бе ховргдолаши ховши ва. Дукха общественни балхаш а ду Нина Ивановнас. Из я «Прометей» яхача кружока кулгалхо. Ленина цІерагІчеи мохк бовзареи музеяшта экскурсоволаш кийчбу. ХІаьта эггара лоархІамегІа дар да Оськинас школе краеведчески музей вІашагІйоллаш лаьца дакъа. Иштта дика къа а хьегаш общественни вахаре дакъа а лоацаш хьайоагІа из хьинар дола хьехархо-библиотекарь. Цудухьа хургья-кх дукха Нина Ивановнайна школера а ГорОНО-ра а тийнна Сийлен грамоташи кхыдола совгІаташи. Дукха ха йоацаш Советски Іаьдал этта 50 шу дуза цІей хьатІакхоачаш а еннай цунна ГорОНО кулгалхоша Сийлен грамота, хІаьта Оськинай цІи дІаязъяьй школа Сийлен книжка тІа.

Ше беча балха кхоачам бац цо, цудухьа шеко яц Нина Ивановнай болх кхы а дикагІа вІаштІехьбаргхиларах.

Р. ХАДИСОВ.

Революци хилалехьа хІанзарча Советски Армене территоре тІа 4 город мара яцар. ХІанз 50 городи городской типах яь поселоки я.

СУРТА ТІА: ши километр лакхча лоамашка ядача цІаста - молибденови разработкашна хьахинна, вахара дерригa кхоачамаш дола 15 эзар саг ваха Каджаран. Город хІанз а 10 шу даланза я.

Э. Исаакяна сурт.
ТАСС фотохроника.

Вай мехка гІолла

ХУРГЙОЛЧА РУДНИКА ГІИРСАШ ХЬАЛДЕШ ЛАТТАЧА МАЙДАН ТІА

ИРКУТСК. (ТАСС). Дунен тІа йоккхагІа йолча, лаьттах магнезиташ йоахкача Савински моттиге уж хьалъяха рудники царех хІамаш ергйола заводи йиллара кийчо е йолаеннай. ХІанз цига болх беш ба топографаш, гидрологаш, геофизикаш.

КХОАЛАГІА АРГІА КИЙЧА Я

ЛИПЕЦК. (ТАСС). Мехка йоккхагІа йолча электротехнически болаташта шийла прокат еча цеха кхоалагІа аргІа хьалъяь яьннай Новолипецки металлургически заводе. Укхаза вІашагІъеккхай кердагІа йолча механизмашца, автоматикаи тІахьожамеи средствашца кийчъяь, шоай тайпара агрегаташ.

ПОДМОСКОВЬЕРА ПТИЦЕФАБРИКА

Болх бе йолаеннай Чеховски птицефабрика — хІара шера 50 миллион фуъи 1.000 тонн котама дулхи тергдолаш йола йоккха, чІоагІа механизаци яь Подмосковьера предприяти.

ХІанз столицана гоннахьа хьалъяь йоалаш латт итт йоккха типови птицефабрика.

17 МИЛЛИАРД КВТЧ

БРАТСК. (ТАСС). Юбилейни шу хьадоладелча денз 17 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги яьккхай Братски ГЭС-о. Кхыметтел шера а иззал дукха энерги яьккхаяц хІанзалца дунен тІарча цхьанна а гидростанце.

Ангарски вампала кхетамца кулгалду энергетикаша, къахьегама овсарле лакх а еш. Алхха укх цхьан шера 30 процент лакхъеннай из.

ХІанзарчарех эггара толашагІа йолча машинашцеи механизмашцеи, автоматикаца а телемеханикаца а кийчъяьча гидростанце болхлочун къахьегам инженера къахьегамца нийслуш боагІа. Берригача болхлоех кхоалагІча даькъо — 200 саго шоай разряд лакхъяьй укхаза укх тІеххьарча хана, хІаьта 150 саг курсашка, сайрийнарча школашка, заочни, сайрийнарча техникумашкеи институташкеи дешаш ва.

АНТАРКТИДЕ ДАХА АРАДАЬННАД «ІИЛМАН НЕМА»

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Укхазара ялхлагІча континенте кхаччалца форда наькъа даха арадаьннад тахан 13-ча советски антарктически экспедицена юкъе дакъа лоацараш тІа а болаш дола «Профессор Визе» яха тохкам бу кема. Экспедицена керте латт СССР гидрометеорологически служба Керттерча управлене начальник Советски Союза Турпал академик Е. К. Федоров.

Экспедицена юкъе — ГДР-ерчеи Болгарерчеи Іилмахой группа.

«Профессор Визе» — из форда тІа гІолла лела институт — 30 гаргга лаборатори йолаш да.

ЛОА УЛЛАЧА ТУНДРЕ ГІОЛЛА

Певек яхача заполярни городера араяьннай, хоам бу ТАСС-а корреспондента, механизированни колонна. Цун маршрут — ртуть доалла «Пламенное» яха моттиг.

Лоа уллача шерача тундре гІолла эггара хьалха пхи бІаь километр бІаьха никъ билла бе зашг я колонна укх сезонах. Цо шоай моттиге дІакхоачаергья гІишлой материалийи дизельни доагореи итташ тоннаш.

ДИЗЗА ДАКЪА ЛОАЦ

Лакхача лоамашта юкъе улл Ведана. Хьалха цхьаккха промышленни предприяти яцар укхаза, цудухьа 1962 шера Грозненски слюдяной фабрика филиал шоайцига хьаеллаш чІоагІа гІадбахар Веданара кхалнах, хІана аьлча уж бар цига балха гІоргбараш.

ХІанз слюдяной фабрика филиала коллектив Ведана районе хьалха латтачарех я. Къаьстта лакха толамаш даьхад коллективо юбилейни шера. 17 октябрь тІакхоачаш кхоачашйир коллективо итт бетта план, ворхІлагІа ноябрь тІакхачалехьа планал совгІа бІаьш килограммаш продукци арахийцар. ХІанзлехьа кхоачашъяьй цо 11 бетта план а.

Филиала болх беча пхе шера дика коллектив вІашагІкхийттай укхаза. 150 совгІа саг ва предприяте болх беш, царна юкъе дукхагІбараш кхалнах ба. ХІанз царна юкъе ба паччахьалкхен совгІаташ леладераш, коммунистически къахьегама ударникаш.

Ведана районе дика йовзаш я Гацаева Марем, филиал болх бе йолаеннача дийнахьа денз щипальщица йолаш хьайоагІа Марем. Эггара хьалха укхаза балха еnача хана цхьаккха специальность яцар цун, язде а деша а хацар. Коллективе Марема специальность Іомайир, кхыча кхалнахаца сайрийнарча школе деша йолаелар, хІанз йиъЛагІча классе дешаш я из. ХьалхагІа массадолча общественни гІулакхашта юстара ювлаш хинна саг, хІанз къахьегамхой районни совета депутат я, коллектива общественни балха юкъе хьинаре дакъа лоац. Цудухьа берригаш а раьза хилар 1966 шера СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указах хьалхалаттача болхлочоа «За трудовое отличие» яха медаль елча. Марем тха «маяк» я, — йоах цох филиала заведующи йолча Л. В. Бачигаевас, — цо тІехьабусарашта хьокхам тел, къона болхлой Іомабу. Иштта цу тайпара цхьаккха специальность йоацаш яр укхаза балха йоагІача хана Каратаева Рашан а. Грозне Іомалуш хилар из, цул тІехьагІа массехк шера щипальщица йолаш болх бир цо. Фабрика кулгалхоша зийра къонача кхалсаго доаха къахьегама толамаш, цунна балхацара безами организаторски болхи ховш хилар, цудухьа, Рашан бригадана кулгалде оттайир. Уж гІалатца балар кастта гучадаьлар, дукха ха ялалехьа цо кулгалду бригада фабрике дикагІчарна юкъеяхар. Къаьстта лакхара толамаш даьхад бригадо юбилейни шера. Фабрика бригадашта юкъе лаьржача социалистически яхье кхозза шоллагІа моттигаш яьхай цу бригадо.

Цу тайпара лакхара толамаш доал коммуниста Бекбулатова Марета кулгалдеча бригада коллективо а.

Йоккхача коллективера массехк саг мара вувцанзар оаха, бакъда, цу тайпара да вахара наькъаш укхаза болх беш болча дукхагІболча кхалнаьха. Района сийлен Доска тІа дикагІа болча къахьегамхошта юкъе хьалтеха да филиала болхлой сурташ, царна юкъе ба коммунисташ шипальщицаш Зухайраева Руми, филиала парторганизаце секретарь мастер Абдулханова Салбан, бригадир Хасанова Малика.

Аланза дaргдац цхьаькха. Коллектив болх бе йолалуча хана филиале шиъ мара коммунист вацар, хІаьта вайнаьха кхалсаг цаІ яцар коммунист йолаш. ХІанз хьажал! Коллективе 17 коммунист, царех 15 нохчий кхалсаг я. Из боккха низ ба. Белгалде деза къаьстта дукха кхалнах парте юбилейни шера бахалга. ВорхІ саг тІакхийттав слюдяной фабрика парторганизацена укх шера. Кхы а дукха ба коллективе кхалнах шоай вахар партеца вІашагІдолла безам болаш, яхаш дувц парторганизаце секретара Абдулханова Салбанас, оаха царца болх бу, парте баха кийчбу.

Грозненски слюдяной фабрика коллективо крекинг-завода технологаша даь кхайкарал хьал а лаьца дошденнад пятилетка план 1970 шера ворхІлагІа ноябрь тІакхоачаш кхоачашъе, цу гІулакха лоархІаме дакъа лоацаргда Веданарча филиала коллективо.

А. ГАДАБОРЩЕВ,
собкор.

ХАОТТАМ

28—29 ноябре къезиг-дукха мохаш а йолаш, бийсанна хьалхарча юкъе дохк а долаш гІийло хьоккхаш мух а болаш ха хургья. Температура вай республике бийсанна 1—6 градус шелал хила тарлу, хІаьта дийнахьа 0—5 градус йІовхал хургья. Грозне бийсанна 1—3 градус шийла хиргья, дийнахьа 2—4 градус йІовхал хургья.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгІа

28 ноябрь — 1967 шу, ШИНАРА

6.30 — Нохч.-ГІалгІайчен лаьттаделадерхо. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 8.15 — «Сердало» газета обзор. [illegible]

29 ноябрь, 1967 шу, КХАЬРА

6.30 — Нохч.-ГІалгІайчен лаьттаделадерхо (нохчий меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. [illegible]

30 ноябрь, 1967 шу, ера.

6.30 — Нохч.-ГІалгІайчен лаьттаделадерхо (гІалгІай меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. [illegible]

1 декабрь, 1967 шу, пІаьраска

6.30 — Нохч.-ГІалгІайчен лаьттаделадерхо. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. [illegible]

ОМСК: ДОДА ХИЙ БІЕХ ЦА ДАЛИЙТА

Феца хІамаш шелъеш йола хьалхара йийтта аппарат арахийцай Омски мехкдаьтта чакхдоахача комбинате. Иштача конденсаторашца мехкдаьтта чакхдоахача хула цхьайола технологически процессаш шелъяро йиш хулийтаргья цо пайда эцача Иртыша хий шера 8—10 миллион кубометр кІезигагІа дІадахийта. Эксплуатаце хьалхарча опыто хьамахьоккхара, цу кердадараша дуккха йола технологически процессаш тоаярал совгІа, производство дарегІа а ергья. Масала, эшаргьяц дукха хІама дІадода очистка сооруженеш. Пул совгІа дода хий цІеней дукхагІен а хургда.

«СПУТНИКАШ» ОРБИТЕ

500 юрта клуб хьалъяьй дІадахача шин шера Курски области. Уж хьалъеча хьинаре дакъа лаьцад кагирхоша — къонача колхозхоша, совхозий болхлоша, институтийи техникумийи студенташа. 150—180 моттига лаьрхІача «Спутник» яхача клуба проект общественни хьисапе оттаьй «Курскгражданпроект» яхача института къонача архитектораша. Клубе я кинозал, библиотека, сцена, кружокашта болх бара эша цІенош. Клуба конструкцеш чоалхане ца хилар бахьан долаш цхьан беттаи ах беттаи — шин бетта хьалъе йиш хул из.

ХИННАР Говзалах а хІама хиннадац

Дукха ха йоацаш Грозненски района Комсомольск яхача юрта гаьна доацаш хьунагІа, охотничи боахама егерь вола Магомадов Ахьмад нецвоалаш хІама хилар. Цхьан дийнахьа Ахьмада хьунагІа хин йистте уллача михо хоарцабаьча боккхача деча юххе дехьа а сехьа а йогІаш йиъ боанг егІаяр бора лаца дагахьа. Ах бийса яьннача гІолла хьунагІа тувладенна лийнна цхьан чарахьечун жІали Магомадова егІача боангах цхьанне чу нийсденнад. ЖІали Іехаш хезад берза. Цигга бора тІаепай жІалена. Теоба жІалена тІайоагІаш йола из вокх оагІорахьа ягІача боанга чу нийсъеннай. Бакъда бора цу чу дукха Іе дагахиннаяц. Боанго дІалаьцачара перганица ший ког хоадабе йолаеннай из. ФуннагІа дича жІалена тІа ца кхоачаш боанга чу йисача берзахи ишта лаьца доаллача жІалехи дага а доацаш лоалахой хиннаб.

ШоллагІча дийнахьа Іуйрийна Ахьмад вахав ше оттаьча боангашка хьажа. Цкъарчоа шийна бІаргадайна жІали мукъадаьккха дІахийцад цо. Хена вокх оагІорахьа хьежача цецваьннав Ахьмад. Цун бІаргайннай диъ шера лаца велча шийна ца лоацалуш йиса йоккха борз. Сих ца луш цІока толхаергйоацаш патронашка чачкхамаш чу а ехка хьажъюккъе топ техай цо берза. Цкъа техача хІама а ца хинна шоалагІа техачул тІехьагІа хІанз-м йийра хьо аз аьнна, боанга чура мукъаяккха веннав Ахьмад. Шийна из ІотІаверзашие а кхоссаенна тІакхийттай Магомадовна борз. Укхаза дагадоацар хилар. Ший топ а тІехьа чарахь хичу а кхесса кхаь когаца астагІа а лелхаш едай борз. Бакъда борз гаьна ялалехьа Магомадова топ теха йийнай ше Іехаве енна борз.

М. СЕТКОВСКИЙ.

МОСКВА. «Джон Рид» яха исторически хроника оттаелга вІаштІехьдаьккхад ССР Союза Паччахьалкхен академически ЗІамигача театро. Оттадаьр — РСФСР заслуженни артист Евгений Симонов, оформлени — СССР халкъа художника Б. И. Волкова.

СУРТА ТІА: спектакла тІара сцена. Панчо Вилья — СССР халкъа артист М. И. Жаров (аьрдехьа), Джон-Рид — РСФСР заслуженни артист Н. В. Подгорный.

В. Соболева сурт.
ТАСС фотохроника.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж).
Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахаран, культуран, промышленности отделий—3-42-30; юрта боахаман письмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3 этаж).
Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности—3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.
СФ05883. Заказ № 5532.